

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

ZESTIGJARIG BEROEPSJUBILEUM

VAN

Mr WILLEM THELEN

Het is voorzeker een zeldzame gebeurtenis dat het zestigjarig jubileum van een advocaat kan worden gevierd. Degenen die buiten de rechtswereld staan kunnen zich moeilijk indenken welke som aan onverdroten arbeid en uitputtende beslommingen een zestigjarige advocatenpraktijk vertegenwoordigt. Een dergelijk uitzonderlijk jubileum geeft dan ook, in het beroepsmidden, steeds aanleiding tot hartelijke manifestaties. Voor de Vlaamse advocaten heeft echter het zestigjarig beroepsjubileum van Mr Willem Thelen der Brusselse balie nog een heel wat grotere betekenis. Mr Thelen is inderdaad niet alleen een confrater geweest, die gedurende zijn lange praktijk uitgeblonken heeft door de meest verheven beroepsdeugden, hij is een der eersten geweest die in de verfranste Brusselse rechtswereld de strijd heeft aangeboden voor het Vlaams rechtsherstel en die gedurende de zestig jaren van zijn loopbaan onafgebroken op de bres heeft gestaan in de strijd voor zijn ideaal.

Nadat hij op 11 Juli 1892 aan de Universiteit te Brussel het diploma van dokter in de rechten had bekomen legde Mr Thelen op 10 October 1892 voor het Hof van Beroep de eed van advocaat af. Hij werd als stagiaire ingeschreven bij Mr Simon en na het eindigen van zijn stage werd hij op 2 December 1895 opgenomen op de tabel der Brusselse Balie.

Van in zijn jeugd was Mr Thelen een overtuigd kamper voor de Vlaamse rechten. Als jong Limburger, opgegroeid in het Brussels milieu, had hij, bij zo menigvuldige gelegenheden, op intense wijze de grievende vernederingen gevoeld waarvan de Vlamingen te Brussel het slachtoffer waren, zowel in het onderwijs als bij de rechtsbedeling en zijn gevoelens van fierheid en rechtvaardigheid noopten hem niet onverschillig te blijven en zich niet bij de bestaande omstandigheden neer te leggen, — zoals zovelen het deden — doch zich met de inzet van heel zijn persoonlijkheid in te spannen om de bestaande toestanden te veranderen.

Mr Thelen heeft deel uitgemaakt van de groep die in de heroïsche periode de strijd aanbodt voor het Vlaams rechtsherstel. De grote Lodewijk de Raedt was een van zijn jeugdvrienden. Bij hen allen was diep

het besef doorgedrongen dat de strijd voor de herleving der Vlaamse cultuur, voor het bereiken van een hogere en een meer verfijnde beschaving van het Vlaamse volk de allereerste plicht was.

De geschiedenis der Vlaamse beweging zal nooit genoeg de verdiensten in het licht kunnen stellen van deze groep jeugdige intellectuelen die rond de jaren 1890 tot rijpheid kwamen. Aan hun actie, aan hun klaar besef, aan hun wetenschappelijk inzicht, aan hun doordrijvingsvermogen en aan hun idealisme is ten slotte de latere heropleving van het Vlaams bewustzijn te danken geweest. Welke oneindige erkentelijkheid zijn de Vlamingen aan de leden van deze groep niet verschuldigd. Helaas, allen zijn reeds overleden. Mr Willem Thelen is de enige overblijvende uit deze heldhaftige periode. De Vlaamse juristen zijn dan ook dubbel gelukkig hem van harte te kunnen huldigen en hem hun zeer diepe bewondering te kunnen uitspreken voor de reusachtige diensten die hij en zijn tijdgenoten aan de Vlaamse beweging hebben bewezen.

Vanaf zijn intrede aan de Balie te Brussel heeft Mr Thelen met een rustige standvastigheid een dubbele doelstelling nagestreefd.

In de eerste plaats heeft hij zijn beroep uitgeoefend op een wijze die steeds voor elk advocaat een voorbeeld zal zijn. Een scrupuleuze eerbied voor de beroepsregels, een onverdroten werkzaamheid, een uiterste kiesheid en vooral een grenzeloze offervaardigheid waren de deugden die gedurende zestig jaar de persoonlijkheid van Mr Thelen hebben gesierd.

Doch tegelijkertijd voelde hij diep in zich de drang der Vlaamse fierheid en onverzettelijkheid en met logische doordrijvingskracht heeft hij niets nagelaten om in het midden van de Brusselse Balie de eerbied voor de Nederlandse taal te doen doordringen. Men kan zich heden ten dage moeilijk voorstellen wat al moed en idealisme er bij Mr Thelen en zijn vrienden moet aanwezig zijn geweest om, zestig jaar geleden, in het zo door en door verfranste midden van de Brusselse rechtswereld, zich als Vlaming te doen gelden. Er was een berg van onbegrip en van verzet te overwinnen en er dienden ook zware offers gebracht. Ieder die op de hoogte is van de Vlaamse beweging weet dat

Mr Thelen door de Raad der Orde van Advocaten te Brussel in het ongelijk werd gesteld omdat hij zijn grondwettelijk recht had opgeëist in het Nederlands voor de Brusselse rechtsmachten te pleiten. Dergelijke «driestheid» werd destijds beschouwd als onbehoorlijk en onconfraternel.

Dit alles heeft echter Mr Thelen niet in het minst doen afwijken van de eenmaal ingeslagen weg. Steunend enkel op zijn geweten en op zijn gevoel van rechtsvaardigheid heeft hij alle moeilijkheden getrotseerd en als een man uit één stuk is hij steeds recht op zijn doel afgegaan.

Deze karaktersterkte, gepaard aan de verheven beroepsdeugden van Mr Thelen, hebben uiteindelijk eerbied weten af te dwingen en sedert jaren is er niemand meer aan de Brusselse Balie die niet voor deze hoogstaande confrater een diepe achting gevoelt.

Mr Thelen was steeds een van de vooraanstaande figuren uit het Vlaams Pleitgenootschap, dat in 1891, pas vóór zijn intrede aan de Balie, te Brussel werd opgericht. Hij werd meerdere malen tot voorzitter van dit genootschap gekozen en ontwikkelde in zijn schoot een zeer intense activiteit. Ook vandaag nog is hij steeds de wijze raadsman tot wie de jongeren zich in vertrouwen wenden en die met zijn uitgebreide ervaring en zijn nog steeds jeugdig enthousiasme aan zovelen de rechte weg wijst.

Een ganse school vooraanstaande advocaten is in de studie van Mr Thelen gevormd geworden en al degenen die het geluk hebben gehad hem stage bij hem te mogen doen hebben veel van hun beroepsbekwaamheid, van hun beroepsdeugden en van hun Vlaamse overtuiging aan zijn prachtig voorbeeld te danken.

Mr Thelen is niet enkel een groot advocaat en een onverzettelijk Vlaming, hij is vooral een man van hoge en verfijnde cultuur en een persoonlijkheid van innemende charme. Hij was steeds een hartstochtelijk reiziger en heeft vele delen van de wereld bezocht. Hij is een groot liefhebber van de muziek. Hij spreekt vele talen met hetzelfde gemak als zijn moedertaal.

Gedurende de beide wereldoorlogen heeft hij zich bijzonder verdienstelijk gemaakt door op de meest

belangloze wijze zijn landgenoten te verdedigen voor de Duitse krijgsmachten en tijdens de laatste bezettingsperiode heeft hij zich zelfs zozeer voor dit genereus en vaderlandslievend werk opgeofferd dat zijn gezondheid er op erge wijze door geknakt werd.

Als Vlaming heeft Mr Thelen steeds diep gevoeld dat een brede heropleving van onze cultuur slechts mogelijk zou zijn door een nauw contact met het intellectueel leven in Nederland en hij is dan ook steeds een overtuigd voorstander geweest van de nauwere aansluiting der banden tussen Nederland en België.

Al deze verdiensten hebben ten slotte geleid tot de verdiende beloning. Gedragen door de achting van zijn confraters werd Mr Thelen tot lid gekozen van de Raad der Orde van Advocaten te Brussel. Mr Thelen is drager van de medaille van de erkentelijkheid. Hij werd door de Nederlandse regering benoemd tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau. Hij was reeds sedert verschillende jaren Ridder in de Leopoldsorde tot hij onlangs door de Belgische regering bevorderd werd tot Officier in deze orde. En het was een ontroerend moment wanneer, enkele dagen geleden, op het jaarlijks banket van het Vlaams Pleitgenootschap der Brusselse Balie, de Minister van Justitie in persoon, na een hartelijke en waarderende rede, Mr Thelen het juweel van deze hoge onderscheiding op de borst spelde.

De bescheidenheid van Mr Thelen is echter zo groot dat hij voorzeker, meer nog dan in al deze officiële eerbewijzen, genoeg zal scheppen in de eerbiedige bewondering en in de hartelijke vriendschap die hem toegedragen worden door al zijn Vlaamse confraters, die gelukkig zijn te kunnen getuigen dat zijn leven en zijn strijd van reusachtige betekenis geweest zijn voor het Vlaamse rechtsleven.

Bij zijn zestigjarig beroepsjubileum spreken wij de wens uit niet alleen dat hij ons nog lang moge behouden blijven, maar ook dat zijn hoogstaande persoonlijkheid een blijvend voorbeeld moge zijn voor de Vlaamse Balie.

De Redactie.

De gevolgen voor de in gemeenschap gehuwde vrouw van de verkoop van haar eigen goed door haar man gedaan zonder haar toestemming (art. 1428, al. 3 B.W.)

De man heeft het beheer van de eigen goederen van de vrouw (art. 1428 B.W.). Dit principe gesteld zijnde maakt art. 1428 al. 3 hierop een restrictie door te zeggen dat de man de onroerende goederen van zijn vrouw niet kan vervreemden zonder haar toestemming: «C'est la limite sacrée donée par la loi à la puissance maritale», zegt Battur (1). Indien dus wat de goederen van de gemeenschap aangaat de man heer en meester is en ten bezwarenden titel kan beschikken, is hij over de goederen van de vrouw een gewone beheerder en als dusdanig verantwoordelijk voor zijn goed beheer.

Het recht van beheer van de man strekt zich echter niet uit tot een bepaald goed maar over geheel het eigen patrimonium van de vrouw. Art. 1428 laat hierover geen twijfel. De uitgebreidheid van de macht van beheer kan men goed zien wanneer men bedenkt dat de wetgever geoordeeld heeft te moeten zeggen dat de man niet over de onroerende goederen mocht beschikken; juist alsof daden van beschikking normaal in het kader treden van de daden van beheer (2).

Gezien een beheerder of een vruchtgebruiker niet normaal het recht heeft goederen te vervreemden waarvan hij slechts het beheer of het vruchtgebruik heeft, had men het daarom zeer goed zonder tekst kunnen stellen om aan de man het vervreemden van de eigen goederen van zijn vrouw te verbieden (3). Op te merken valt dat de opstellers van art. 1428 al. 3 van het B.W. boven de opsomming van een reeks daden de generieke term «vervreemden» hebben verkozen. Art. 226 van de gewoonte van Parijs waaruit de tekst van het B.W. voortkomt was uitvoeriger: «le mary ne peut vendre, échanger, faire partage ou licitation, charger, obliger, ni hypothéquer le propre héritage de sa femme, sans le consentement de ladite femme et icelle de par luy autorisée à cette fin».

Hoe zal de vervreemding dienen te geschieden? Bij de toepassing van art. 217 van het B.W. dat in algemene bewoordingen aan de vrouw het recht geeft over haar persoonlijke goederen te beschikken mits machtiging door haar man of door het gerecht. De vrouw zal dus als verkoopster optreden en de man

zal haar bijstaan om haar te machtigen. Art. 1428 B.W. laat echter aan de man toe het goed te vervreemden mits haar « toestemming ». Dit is niet heel juist geformuleerd. Het is niet een toestemming die van de vrouw vereist is, het is de vrouw zelf die de daad stelt met toelating van de man. De vrouw is een contracterende partij, zij treedt persoonlijk op, de man komt slechts tussenbeide om haar bevoegd te maken (arg. art. 1432 B.W.).

Er valt nochtans op te merken dat bij gebrek aan machtiging van de man, de vrouw kan gemachtigd worden door het gerecht, dan zal de akte slechts gevolgen hebben voor de naakte eigendom (art. 1426 B.W.) (4).

Aan de andere zijde is het niet volstrekt noodzakelijk dat de vrouw aanwezig zou zijn bij het verlijden van de akte: ze kan zich laten vertegenwoordigen door een lasthebber, deze mag de man zelf zijn. Daarom mag men zeggen dat de regel van art. 1428 al. 3 betekent dat de man niet *alleen* daden van beschikking mag stellen, tenzij de vrouw hem hiertoe *lastgeving* gegeven heeft; ten aanzien van derden moet de man dus een lastgeving bewijzen en een volmacht voorbrengen (5).

Welk zal het gevolg zijn van de vervreemding door de man van een eigen onroerend goed van de vrouw zowel wat de gevolgen aangaat van de handeling door de man verricht als wat de rechten betreft die de vrouw toekomen?

Deze vraag was reeds het voorwerp van hevige betwistingen vóór het tot stand komen van het Burgerlijk Wetboek. De codificatie van 1804 bracht geen oplossing aan het vraagstuk zodat heden nog de meningen verschillen. Vanzelfsprekend zal de vervreemding nietig zijn, niet tegenstelbaar aan de vrouw: het is andermans goed dat vervreemd werd (6). De man heeft het eigen goed van zijn vrouw niet kunnen verkopen in zijn hoedanigheid van echtgenoot vermits een uitdrukkelijke bepaling hem zulke vervreemdingen verbiedt, evenmin kon hij het verkopen als hoofd van de gemeenschap gezien het goed geen deel uitmaakte van de gemeenschap. Die vervreemding is een persoonlijke daad van de man, gesteld zonder hoedanigheid, zonder bevoegdheid noch mandaat.

De vrouw of haar erfgenamen zullen dus het onroerend goed mogen revendiceren van de derde verkrijger.

De vrouw kan echter ook in plaats van de nietigheid van de verkoop op te werpen de daad van haar echtgenoot bekrachtigen. Twee gevallen kunnen zich dan voordoen:

1. ofwel is de prijs nog door de verkrijger verschuldigd bij de vereffening van de gemeenschap; dan zal de schuldvordering door zakelijke subrogatie een eigen goed zijn van de vrouw ter vervanging van het vervreemde eigen goed.
 2. ofwel was de prijs reeds betaald bij de vereffening; dan zal de vrouw tegen de gemeenschap en subsidiairlijk tegen haar echtgenoot recht hebben op een vergoeding bij toepassing van art. 1433 B.W.
- Bekrachtigt zij de verkoop niet dan ontstaat er een belangrijke moeilijkheid doordat de verplichting tot vrijwaring zou deel uitmaken van de gemeenschap.

Volgens de aard van de vervreemding zijn er twee mogelijkheden:

A. De vervreemdingen zonder verplichting tot vrijwaring

1. De vervreemding ten bezwarende titel met beding van niet vrijwaring (art. 1629 B.W.).

2. De schenkingen (behalve het geval van de huwelijks gift, art. 1547 B.W.).
3. De openlijke verkoop van het goed als zijnde een persoonlijk goed van de vrouw.

De man verkoopt hier het eigen goed van de vrouw in zijn hoedanigheid van echtgenoot. Hier moet de verkrijger weten dat hij met een lasthebber handelt die buiten de perken was getreden van zijn macht zoals deze omlind zijn door art. 1428 B.W.

Bij toepassing van art. 1997 B.W. is de man hier niet tot vrijwaring gehouden.

In deze drie gevallen zal de vrouw het goed kunnen revendiceren van de koper, die zonder oorzaak heeft betaald. Gezien hij het onroerend goed heeft moeten afstaan zal hij de teruggave van de prijs kunnen vorderen. Indien de vrouw dan de gemeenschap aanvaardt zal zij gehouden zijn tot de betaling van de helft van die prijs (7). De vrouw zal niet hoeven te wachten tot de gemeenschap ontbonden is om haar eigen goed te revendiceren vermits haar vordering niet afhangt van de keuze die zij zal doen met betrekking tot de gemeenschap (art. 1453 B.W.).

Een moeilijker geval kan zich echter voordoen:

B. De vervreemdingen met verplichting tot vrijwaring

De man handelde buiten het raam van art. 1428 B.W., hij vervreemde het eigen goed van de vrouw en in de akte van vervreemding stelde hij het goed niet voor als een eigen goed van de vrouw maar hij beschikte er over alsof het zijn eigen goed was of een aanwinst van de gemeenschap. Hier onderscheiden zich rechtsleer en rechtspraak volgens het standpunt dat de verplichting tot vrijwaring die de man heeft aangegaan ten laste valt van de gemeenschap of niet.

1. De verplichting tot vrijwaring valt ten laste van de gemeenschap.

Alle auteurs zijn het hier eens dat indien de vrouw de gemeenschap *verwerpt* bij de ontbinding van het huwelijk, zij niet gehouden zal zijn door de verplichting en dat zij bijgevolg haar goed mag revendiceren. De verkrijger zal slechts een verhaal hebben tegen de man (8).

Voor het geval de vrouw de gemeenschap zou *aanvaarden* onderscheidt men twee stelsels:

- 1) Volgens een eerste stelsel moet de vrouw zich in dit geval onthouden van iedere revindicatie. Inderdaad zal de verplichting tot vrijwaring door de man aangegaan deel uitmaken van de gemeenschap zoals iedere schuld door hem ontstaan, de vrouw is er ook toe gehouden en indien zij haar eigen goed terugvordert zal de derde haar de ondeelbaarheid van de verplichting tot vrijwaring tegenstellen (Qui doit garantir ne peut évincer) zodat voor het geheel de terugvordering onmogelijk zal zijn (9).

Hieruit kan men dus afleiden dat zolang de gemeenschap duurt deze vordering niet zal mogen ingesteld worden gezien men niet op voorhand kan weten of de vrouw al dan niet de gemeenschap zal aanvaarden bij de ontbinding van het huwelijk (10).

- 2) Volgens een tweede stelsel wordt de vrouw geacht medeverkoopster te zijn van het goed. Man en vrouw worden dan beschouwd als hebbende elk voor de helft het goed verkocht. De vrouw zal daarom slechts vrijwaring verschuldigd zijn voor die helft die zij geacht wordt verkocht te hebben. De helft door de man verkocht zal zij kunnen revendiceren

omdat zij er niet verkoopster van is. Dit stelsel werd eerst door Pothier verdedigd in zijn « *Traité du contrat de vente* » (11) om daarna door een ander vervangen te worden in zijn « *Traité de la communauté* » (12).

Die eerste opvatting werd nochtans door verschillende auteurs bijgetreden (13).

Marcadé vooral verdedigt dit stelsel met talent. Voor hem is het duidelijk dat het de bedoeling is van de wet iedere vervreemding volstrekt te verbieden ingeval zij geschiedt zonder toestemming van de vrouw. Indien een eigen goed van de vrouw haar niet kan ontnomen worden tegen haar wil in, bestaat deze wil hier wel gezien het verlies van het goed voor haar niet eigenlijk voortvloeit uit de vervreemding door de man maar uit de aanvaarding van de gemeenschap waardoor de vrouw zich voor haar deel onderworpen heeft aan de verplichting tot vrijwaring, aanvaarding die geheel vrijwillig gebeurde.

Wanneer ik de erfenis van mijn oom aanvaard, zegt hij, zal ik onmogelijk de koper van mijn goed door mijn oom verkocht kunnen uitwinnen. Hetzelfde geldt voor de vrouw die, door de gemeenschap te aanvaarden zich vrijwillig onderwerpt, voor haar helft, aan de verplichting tot vrijwaring aan deze gemeenschap opgelegd en meteen tot de onmogelijkheid het goed te revendiceren. Op dit argument zouden later Aubry en Rau een gepast antwoord geven.

2. De verplichting tot vrijwaring valt niet ten laste van de gemeenschap.

De verplichting tot vrijwaring door de man aangegaan bij de vervreemding van het goed van zijn vrouw bindt de vrouw ons inziens niet en wel om verschillende redenen:

1) het zou onaannemelijk zijn indien de verkrijger, die de fout heeft begaan de eigendomstitel van de man niet te hebben nagegaan, zich op deze fout zou kunnen beroepen jegens de vrouw of haar erfgenamen om het goed te mogen behouden (14).

2) vooraleer te weten of de vrouw tot vrijwaring dient gehouden moet men zich afvragen of het contract van de man gesloten was binnen de perken van de macht die hem toegekend is. Wanneer de man tijdens de gemeenschap het eigen goed van zijn vrouw vervreemdt zonder haar toestemming kan hij niet geacht worden dit contract te hebben gesloten zowel voor hem als voor zijn in gemeenschap gehuwde vrouw. Hij kan dus evenmin zowel voor hem als voor zijn vrouw de verplichting tot vrijwaring aangegaan hebben welke het contract inroept. Hij gaat dus alleen de verplichting tot vrijwaring aan, de gemeenschap is er niet door belast. Deze zal slechts bij uitwinning gehouden zijn de prijs terug te betalen die ze gekregen heeft (15).

3) Art. 1428 al. 3 dat aan de man verbiedt over de goederen van zijn vrouw te beschikken, zou zonder ernstige toepassing blijven indien, in geval van aanvaarding van de gemeenschap, de actie in revindicatie of in nietigheid zou ontzenuwd worden door een verplichting tot vrijwaring ontstaan uit een contract dat de man niet het recht had aan te gaan (16).

4) Men maakt een verkeerde gelijkstelling van de gevolgen welke de aanvaarding van een gemeenschap meebrengt met de gevolgen welke uit de aanvaarding van een nalatenschap vloeien. De vrouw volgt de man niet op, noch de gemeenschap en indien zij gehouden is tot het passief is dit in haar hoedanigheid van vennoot

en niet van erfgename. Er is geen tegenstrijdigheid in het feit dat de vrouw aan de ene zijde gehouden is tot de teruggave van de helft van de prijs en tot de betaling van de helft van de schadevergoeding welke aan de koper verschuldigd zou zijn en aan de andere zijde de vervreemding van de man niet te eerbiedigen die haar zulke verbintenissen niet mocht opleggen door het feit zelf dat het hem verboden was het eigen goed van zijn vrouw te verkopen zonder haar toestemming. Indien in gewone omstandigheden de verplichting schadevergoeding te betalen aan de uitgewonnen koper door de verkoper of zijn erfgenamen slechts het gevolg is van het vrijwaren van het rustig bezit, is dit hier niet het geval. De vrouw, hoewel niet gehouden tot vrijwaring voor de verkoop van haar eigen goed, is niettemin gehouden als in gemeenschap van goederen gehuwde vrouw tot de veroordelingen die tegen haar echtgenoot zullen uitgesproken worden. De oorzaak van haar verplichting ligt hier dus in de aanvaarding van de gemeenschap en het is niet nodig om deze uit te leggen ze te verbinden aan een verplichting tot vrijwaring waaraan de vrouw persoonlijk onderworpen zou zijn (17).

5) Wanneer de vrouw de gemeenschap aanvaardt beperkt zij zich haar hoedanigheid van vennoot te behouden welke zij sinds het begin van het huwelijk had. Zij aanvaardt haar rechten en plichten van vennoot. Deze plichten bestaan uit de schulden die de man geldig heeft aangegaan t.t.z. de schulden die hij aangegaan heeft binnen de perken van zijn macht. De vrouw zou niet kunnen gebonden zijn door verbintenissen door de man aangegaan buiten deze grenzen (18).

6) Indien de verkoop voor het geheel blijft bestaan wat gebeurt er dan met het verbod in algemene bewoordingen aan de man opgelegd door al. 3 van art. 1428 B.W.? Zal dit verbod slechts een uitwerking hebben in de veronderstelling van de verzaking aan de gemeenschap? Het verzaken aan de gemeenschap is nochtans uitzonderlijk (Berlier verklaarde dit uitdrukkelijk in de Memorie van Toelichting van Boek III, titel V van het B.W.) (19). De artikelen 1456, 1457 en 1459 van het B.W. bewijzen dat in algemene regel de vrouw wordt vermoed te aanvaarden. Hier heeft men dus te doen met een algemene regel welke slechts uitzonderlijk gevolgen zal hebben. Slechts wanneer de vrouw zal afwijken van de handelwijze welke zij vermoed wordt te volgen zal de wet (art. 1428 al. 3) haar beschermen. Veronderstellen dat de wet zulke vreemde gevolgen zou toelaten is aan de wetgever een andere bedoeling toeschrijven dan deze welke hij nadrukkelijk heeft geuit (20).

Wanneer mag de vrouw revendiceren?

De vrouw mag vóór de ontbinding van de gemeenschap de actie in revindicatie instellen. Inderdaad staat in dit stelsel de verplichting tot vrijwaring niet meer als hinderpaal evenmin als de keuze die de vrouw zal doen bij de ontbinding van de gemeenschap.

Volgens zekere auteurs (21) zou de vrouw de vordering mogen instellen tijdens de duur van de gemeenschap maar niet tegen de wil in van de man zelfs met toestemming van het gerecht. Het zou, volgens hen, tegen de geest van de wet indruisen dat de vrouw, spijs het verzet van de man, een actie zou instellen welke onrechtstreeks tegen deze laatste zou gericht zijn hetgeen de vrede van het huisgezin zou kunnen storen. De vrouw zou ten andere zonder hoedanigheid zijn om de verlating van het onroerend goed te vragen hetzij tot haar voordeel, hetzij tot voordeel van haar

man, en zij zou geen middel hebben om hem te dwingen het goed terug te nemen.

Rodière en Pont, hoewel zij menen dat de vrouw niet gehouden is door de verplichting tot vrijwaring door de man aangegaan bij de verkoop van haar eigen goed, zijn nochtans van mening dat zij haar revindicatie niet mag instellen vóór de ontbinding van de gemeenschap (22). Zij steunen zich hiervoor op de mening van Ferrière, commentator van de gewoonte van Parijs. (23) « Elle ferait une demande prématurée qui retomberait sur son mari, tant à raison du prix payé par l'acquéreur que pour les dommages-intérêts auxquels il serait condamné envers lui. Ainsi, je crois que le mari serait bien fondé de s'opposer à ce qu'elle fût autorisée par justice à cet effet d'autant qu'elle ne risque rien pour attendre, pouvant sans craindre la prescription faire casser la vente qui en aurait été faite ».

Ook Troplong vraagt zich af (24) « Hoe men zich zou kunnen indenken dat een niet gescheiden vrouw tegen haar man zou optreden, tegen hem zou pleiten, hem zou aanwijzen als overweldiger? Waar zou de eerbied blijven voor de echtelijke macht? ». Odier (25) voegt er hierbij aan toe dat de vrouw tijdens de gemeenschap geen belang heeft in de revindicatie gezien de vruchten en de inkomsten van haar onroerend goed haar niet toebehoren, zodat de vervreemding haar geen schade berokkent. Daarbij loopt de verjaring niet ten nadele van de vrouw in geval de man, die het eigen goed van de vrouw zonder haar toestemming verkocht heeft, de verkoop moet vrijwaren en in alle andere gevallen waarin de vordering van de vrouw op de man zou terugkomen (art. 2256, 2° B.W.). Kortom de vrouw zou er niets bij verliezen te wachten.

Die mening kunnen wij niet delen. De vrouw heeft er belang bij te revindiceren gezien de kopers het goed kunnen laten vervallen of het beschadigen. Zij kunnen de gebouwen afbreken om de bouwmaterialen te verkopen ofwel kunnen zij nog de bomen verkopen die geplant werden. De vrouw loopt het gevaar van een onherstelbare schade, daarom kan men ook niet indenken dat haar belangen zouden ondergeschikt worden aan de solvabiliteit van een derde. Men bedenke ten andere dat wanneer de man het zover brengt het eigen goed van zijn vrouw te verkopen zijn toestand meestal zo benard zal zijn dat het verhaal van de vrouw tegen haar man of de gemeenschap denkbeeldig zal zijn.

Moet dan de echtelijke macht van de man een beletsel zijn voor de vrouw om te revindiceren? Neen en wel om verschillende redenen :

1) De echtelijke macht dekt vele handelingen van de man, maar mag die macht zich uitstrekken buiten het raam die de wet haar heeft toegekend? Het gezag van de man, zoals ieder gezag, draagt in zich zijn perken. Hier des te meer gezien dit gezag door de wet is ingericht. Daarom kan men zich niet indenken dat het evenwicht door de wet ingesteld tussen man en vrouw zou mogen verbroken worden door een beginsel dat, hoewel het aan de man het overwicht geeft in het huwelijk, er nooit toe bestemd geweest is hem de volstrekte en onbeperkte meesterschap te geven.

Hoe zwak de verhouding van de vrouw ook is, in ons huwelijksgoederenrecht, tegenover de man, wil dit niet zeggen dat haar toestand van onderworpenheid voor haar betekent het honderd procent opgeven van haar rechten. Tegenover het gezag van de man heeft de vrouw nog enkele rechten bewaard, men ziet daarom niet in wat de vrouw zou weerhouden die rechten uit te oefenen. Ongetwijfeld zal binnen het raam van de familieverhouding de vrouw het best weten welke de meest verkieselijke houding voor haar is maar tussen deze houding en de stelling die a priori

aan de vrouw het recht ontzegt om te revindiceren is er een hele stap.

2) Hoe zal de man kunnen beweren dat de vrouw « offenserait l'amitié et l'honneur qu'elle doit à son époux »? (Troplong). De man beging immers een machtsmisbruik, een onwettige daad, zijn echtelijke macht kan zulke daden noch verantwoorden noch verdedigen. Vergeten we daarbij niet dat volgens het onderscheid dat we hierboven maakten over de gevallen waar er verplichting tot vrijwaring is, de man bovendien nog bedriegelijk heeft gehandeld gezien hij het eigen goed van de vrouw verkocht als een goed van de gemeenschap of als zijn eigen goed.

3) Het revindicatierecht van de vrouw is ten andere niet zo overdreven groot. De vrouw mag wel de gerechtelijke scheiding van goederen aanvragen die veel ergere gevolgen heeft en rechtstreeks tegen de man gericht is. Het vervreemden van het eigen goed van de vrouw zou reeds volstaan om de gerechtelijke scheiding van goederen aan te vragen. Men ziet dan werkelijk niet in waarom de vrouw zich niet zou mogen beperken tot de enkele revindicatie (26).

Andere argumenten kunnen nog ten gunste van die stelling aangehaald worden : de revindicatie van de vrouw loopt in niets de houding vooruit welke de vrouw zal aannemen t.a.v. de aanvaarding van de gemeenschap (art. 1453 B.W.). De vrouw doet geen voorbarige keuze gezien zij haar eigen goed mag revindiceren zowel in het geval dat zij de gemeenschap aanvaardt als in het geval zij er aan verzaakt (27).

Men heeft in art. 2256 2° B.W., dat de verjaring onderbreekt tijdens de duur van de gemeenschap, een opwerping gevonden tegen de onmiddellijke revindicatie van de vrouw. Uit en aandachtige lezing van de tekst zal men echter opmerken dat de wet de vrouw niet wil *verplichten* te revindiceren tijdens het huwelijk, maar de wet *verbiedt* zulks niet (28). Deze wetsbepaling geheel opgesteld ten gunste van de vrouw mag zich niet tegen haar keren en een wapen worden voor de man om de rechten van de vrouw te ontnemen (29).

Wat het argument aangaat van Aubry en Rau, volgens hetwelk de vrouw zonder hoedanigheid zou zijn om de verlating van het goed te vragen hetzij tot haar voordeel hetzij tot het voordeel van haar man, weze opgemerkt dat het goed zal terugkeren in het patrimonium van de vrouw en de vruchten aan de gemeenschap zullen toekomen (art. 1401, 2° B.W.) (30).

Tenslotte halen we de mening aan van Planiol, Ripert en Nast (31) volgens dewelke het argument dat de vrouw door haar revindicatie de vrede van het huisgezin zou storen en dat zij niet zou mogen handelen omdat er geen enkel praktisch middel zou zijn om de man te verplichten terug in het bezit te treden van het goed, feitelijk argumenten zijn welke geen juridische waarden hebben.

Wie zal de last hebben van de teruggave van de prijs van de schadevergoeding?

Alle auteurs (32) die menen dat de vrouw niet door de verplichting tot vrijwaring gehouden is welke haar man aangegaan heeft in geval van verkoop van haar onroerend eigen goed, zelfs als zij de gemeenschap aanvaardt, zijn het eens dat in geval van uitwinning de vrouw voor de helft gehouden is tot de teruggave van de prijs bij toepassing van de regelen van de verrijking zonder oorzaak.

Die eensgezindheid wordt echter verbroken wanneer het vraagstuk behandeld wordt of de vrouw eveneens

haar deel zal moeten betalen in de schadevergoeding en de gerechtskosten.

Men kan aldus twee stelsel onderscheiden :

1) *De schadevergoeding valt voor de helft ten laste van de vrouw.*

Volgens Lebrun (33) mag de vrouw de koper uitwinnen voor het geheel maar zij zal, als in gemeenschap van goederen gehuwde vrouw, gehouden zijn voor haar deel in de schadevergoeding voortkomend van de verplichting tot vrijwaring door de man aangegaan, tijdens de gemeenschap, door het goed te verkopen.

Ook andere auteurs (34) menen dat de schadevergoeding en de gerechtskosten een schuld zijn waarvan geen enkele wetsbepaling toelaat de gemeenschap te ontslaan om alleen maar de man te belasten en waaraan bij gevolg de vrouw die de gemeenschap aanvaardt noodzakelijkerwijze voor de helft moet bijdragen. Rodière en Pont (35) gaan negatief te werk : alle schulden door de man aangegaan gedurende de echtelijke gemeenschap vallen in het passief van de gemeenschap, behalve deze die, bij toepassing van een bijzondere bepaling van de wet, slechts kunnen vervolgd worden op de eigen goederen van de man.

Is er echter een bijzondere bepaling die de gemeenschap ontslaat van de betaling van de schadevergoeding voortvloeiend uit de niet-uitvoering van een verbintenis door de man, met of zonder recht, aangegaan? Neen, het is daarom dat de schadevergoeding verschuldigd aan de uitgewonnen koper een last is van de gemeenschap. Daaruit volgt dat de vrouw, indien zij de gemeenschap aanvaardt, haar deel in de schadevergoeding niet kan verwerpen. Als in gemeenschap van goederen gehuwde vrouw zal zij daarom gehouden zijn tot de teruggave van de helft van de prijs die aan de gemeenschap is toegekomen en tot de helft van de schadevergoeding die, zoals iedere schuld door de man aangegaan, het gemeenschappelijk fonds bezwaart.

Men doet ten andere opmerken dat de vrouw zekere waarborgen heeft tegen de verantwoordelijkheid die haar toevalt voor de helft van de gerechtskosten en van de schadevergoeding. Eerst en vooral kan zij inventaris opmaken en mits rekenschap te geven zowel van hetgeen deze inventaris bevat als van hetgeen haar bij de verdeling is te beurt gevallen kan zij hetzij ten opzichte van de man, hetzij ten opzichte van de schuldeisers slechts tot het bedrag van haar emolumenten gehouden worden voor de schulden van de gemeenschap (art. 1483 B.W.).

Daarbij staat aan de vrouw niet alleen de weg open van de revindicatie maar zij kan indien de verkoopprijs zonder wederbelegging in de gemeenschap werd gestort aan de gemeenschap de prijs opeisen voor dewelke de verkoop plaats had, zulks ten titel van vergoeding (art. 1433 B.W.) ofwel kan zij de schattingswaarde vragen aan het goed gegeven in het huwelijkskontraakt of nog bij afwezigheid van schatting in het kontraakt, de waarde van haar eigen goed op het ogenblik van de verkoop. Zij mag aldus de voordeligste partij kiezen.

De vrouw zal er belang bij hebben de prijs te verkiezen wanneer het vervreemde onroerend goed teniet ging of indien, om een of andere reden, zijn waarde op het ogenblik van de ontbinding van de gemeenschap lager is dan de prijs waarvoor het vervreemd werd (36).

2) *De schadevergoeding valt enkel ten laste van de man.*

Reeds Pothier (37) vond het tegenstrijdig dat de vrouw de koper zou mogen uitwinnen voor het geheel en nochtans zou moeten delen in de schadevergoeding. Indien de vrouw mag uitwinnen is het omdat zij niet gehouden is door de verplichting tot vrijwaring die haar man aanging. Het is daarom dat de vrouw niet kan gehouden worden tot de schadevergoeding voortkomend van de nietuitoering van deze verbintenis. Het zou met andere woorden tegenstrijdig zijn de vrouw te bevrijden van een van de verbintenissen welke uit de verplichting tot vrijwaring voortvloeien, nl. de onmogelijkheid tot de uitwinning over te gaan, en haar te onderwerpen aan de verplichting schadevergoeding te betalen t.t.z. de andere verbintenis die er uit voortvloeit.

Zelfs indien art. 1428 al. 3 het niet verbood zou de man de eigen onroerende goederen van de vrouw niet mogen vervreemden, door het feit zelve dat hij er geen eigenaar van is. Daarom is het dat volgens Huc (38) dit artikel in feite betekent dat de vervreemding zonder gevolgen zou blijven op de omvang van de gemeenschap, m.a.w. dat de schulden die eruit zouden voortvloeien eigen zouden blijven aan de man en niet in de gemeenschap zouden vallen. Gezien de vrouw die de gemeenschap aanvaardt niet gehouden is tot de schulden die eigen moeten blijven aan de man heeft dit voor gevolg dat zij noch tot vrijwaring noch tot schadevergoeding gehouden is.

Men werpt op dat wanneer de man een misdaad begaat hij ook zijn macht te buiten gaat en dat hij niettemin de gemeenschap verbindt (art. 1424 B.W.). Wanneer men echter spreekt van «macht» doelt dit alleen de contractuele activiteit van de man. Een contract kan binnen de macht zijn van de vertegenwoordiger, een misdrijf kan zulks nooit. Indien niettemin de gemeenschap gehouden is door de misdrijven door de man begaan is dit alleen omdat iedere (geldige) schuld van de man automatisch een schuld wordt van de gemeenschap. In dit geval echter is de schuld door de man aangegaan niet geldig (39).

Men ziet dus dat de kern van het vraagstuk ligt in de vraag of de delictuele of quasi-delictuele schulden van de man ten laste van de gemeenschap vallen zonder dat hij tot vergoeding zou gehouden zijn hetgeen er op neer komt te zeggen dat de vrouw of haar erfgenenamen voor de helft gehouden zijn of niet. Indien men echter aanneemt dat deze schulden slechts mits vergoeding in de gemeenschap vallen zal men eruit kunnen afleiden dat de man alleen gehouden is (zoniet rechtstreeks dan toch onrechtstreeks) voor de fouten welke hij beging in het beheer van de goederen van zijn vrouw en dat het niet de gemeenschap is die de vrouw moet vergoeden.

Eens te meer moet men vaststellen dat de rechtsteeler verdeeld is over het vraagstuk.

Zekere auteurs (40) menen dat de echtgenoot geen vergoeding verschuldigd is aan de gemeenschap voor fouten begaan in het beheer van de goederen van de vrouw en in het algemeen voor de schulden die voortkomen van een onrechtmatige daad. Te dien einde wordt art. 1424 aangehaald. Deze tekst die van de traditie afwijkt verplicht de man slechts tot vergoeding in geval van strafrechtelijke boete, hetgeen a contrario voor gevolg heeft dat de veroordelingen voor onrechtmatige daden welke geen strafrechtelijk karakter hebben ten laste vallen van de gemeenschap. Stelling die nog versterkt wordt doordat de vroegere tekst van art. 1425 B.W. (41) voorzag dat in geval van veroordeling voor een misdaad welke de burgerlijke dood voor gevolg heeft de « veroordelingen » ten laste van ieder der echtgenoten vielen. De gemeenschap had dus recht op vergoeding. Indien de wetgever dus voor

het geval van art. 1424 B.W. een gelijkaardige oplossing had willen geven dan had hij niet nagelaten dezelfde termen te gebruiken als deze van art. 1425 B.W.

Deze stelling heeft onrechtvaardige gevolgen voor de vrouw gezien delictuele en quasi-delictuele schulden hierdoor gedeeltelijk ten haren laste zullen vallen. De toestand zal zelfs des te onrechtvaardiger zijn gezien algemeen aangenomen wordt dat de ongeoorloofde schulden van de vrouw niet ten laste vallen van de gemeenschap.

Volgens Planiol, Ripert en Nast is het argument getrokken uit art. 1424 B.W. onvoldoende om deze onrechtvaardige oplossing te wettigen, de tekst ervan spreekt niet over disciplinaire boeten en het burgerlijk herstel van de schade ⁽⁴²⁾. Verder dient nog opgemerkt dat art. 1409, 2° B.W. de mogelijkheid openlaat dat vergoedingen door de man zouden verschuldigd zijn zonder een onpsomming te geven van de gevallen waarin deze verschuldigd zijn. Wat het argument aangaat dat de traditie in tegenovergestelde zin is, onderlijnen Planiol, Ripert en Nast dat indien traditionele regelen niet door het Burgerlijk Wetboek zijn bekrachtigd geworden, niets helet deze aan te passen aan de moderne gedachten en noodwendigheden. Men dient ten andere op te merken dat indien de gemeenschap gehouden is tegenover de schuldeisers voor de onrechtmatige schulden van de man zulks niet is omdat de man over de gemeenschap mag beschikken, maar omdat het billijk blijkt aan het slachtoffer een bijkomende waanborg te geven en het niet te verplichten tot een zeer lastig onderscheid tussen de goederen van de gemeenschap en deze van de man. Maar in de verhouding tussen man en vrouw kan de onrechtmatige schuld van de man slechts een persoonlijke schuld zijn, evenals de schuldvordering van de man persoonlijk is wanneer het gaat om het herstel van een schade die hem berokkend werd ⁽⁴⁴⁾.

Zonder dus a priori te zeggen dat de schadevergoeding voor de helft ten laste van de vrouw valt of alleen maar ten laste van de man, geven wij de voorkeur aan de volgende oplossing :

1. De schadevergoeding valt ten laste van de gemeenschap en indien de vrouw deze aanvaardt valt zij voor de helft ten haren laste : wij verwijzen hiervoor naar de argumenten van de auteurs die menen dat de schadevergoeding ten laste valt van de gemeenschap.
2. De vrouw heeft recht op vergoeding van de gemeenschap : wij menen dit hierboven aangetoond te hebben.
3. De gemeenschap zal op haar beurt recht hebben op een vergoeding te verhalen op de eigen goederen van de man.

Het is dus langs de omweg van de vergoedingen dat wij menen dat de man gehouden is voor de integraliteit van de schadevergoeding. Maar dit slechts in de verhouding tussen echtgenoten. Tegenover derden zal de gemeenschap gehouden zijn, hetgeen normaal is en ook billijk. Deze oplossing geeft een waarborg te meer aan de derden, hetgeen volkomen in de geest is van het Burgerlijk Wetboek. Vergeten we inderdaad niet

dat de derde die met de man contracteerde, te goeder trouw was, terwijl de man bedrieglijk het eigen goed van zijn vrouw verkocht.

M. DILLES.

- (1) *Traité de la Communauté* : deel II n° 554, 3°.
- (2) Planiol, Ripert en Boulanger : *Traité élémentaire de Droit Civil* 1951, dl. III n° 618.
- (3) Demante en Colmet de Santerre : *Cours analytique de code civil*, dl. VI blz. 165 n° 71bis VIII.
- (4) Beudant : *Cours de droit civil français*, t. V, n° 435.
- (5) Planiol, Ripert en Nast : *Traité pratique de droit civil français*, dl. VIII, n° 609.
- (6) Req. 10 Jan. 1894, Dalloz Jurispr. Gén. V° *Contrat de Mariage*, n° 1314.
- (7) Baudry-Lacantinerie, Le Courtois en Surville : *Du contrat de mariage*, dl. I, n° 752; Kluysskens : *Het Huwelijkscontract*, n° 170 A; Aubry et Rau § 510 en noot 24; Demante en Colmet de Santerre, dl. VI, n° 71bis XI; Laurent : *Principes de droit civil*, dl. XXII, n° 137; Huc, dl. IX, n° 186.
- (8) Baudry-Lacantinerie, Le Courtois en Surville, dl. I, n° 753; Aubry et Rau : *Cours de droit civil français*, dl. V, par. 510; Laurent : *Principes de droit civil*, dl. XXII, n° 155; Demante en Colmet de Santerre, dl. VI, n° 71bis XII; Guillaud : *Traité du contrat de mariage*, dl. II, n° 803; Rodière en Pont : *Traité du contrat de mariage*, dl. I, n° 685; Huc : *Commentaire théorique et pratique du Code Civil*, dl. IX, n° 186.
- (9) Req. 8 Nov. 1893 S. 1894. I. 401 noot Lacoste, D.P. 1894.1.417, verslag Marignan. Chambéry 6 Mei 1885, D.P. 1886.2.33 noot Faurer, S. 1887.2.177, noot Ch. Appieion.
- (10) Baudry-Lacantinerie, Le Courtois en Surville, dl. I, n° 754; Josserand : *Cours de droit civil positif français*, dl. III, n° 193; Demante en Colmet de Santerre, dl. VI, n° 71bis, XVIII; Laurent, dl. XXII, n° 159; Verbr. Fr. 8 Nov. 1893, loc. cit.; Chambéry 1 Mei 1885, loc. cit.; Bastia 6 Mei 1856, D.P. 1856.2.203.
- (11) Pothier : *Traité du contrat de vente*, n° 179.
- (12) n° 253.
- (13) Toullier : *Droit civil*, dl. XII, n° 226; Troplong : *De la Vente*, dl. I, 463, *De la communauté*, dl. II, 730 à 733; Marcadé : *Éléments de droit civil français*, dl. V, art. 1428, sectie III; Amiens 18 Juni 1814, aangenaaid door Marcadé loc. cit.
- (14) Planiol, Ripert en Nast, dl. VIII, blz. 690.
- (15) Pothier : *Traité de la communauté* n° 203; De Page en Dekkers : dl. X, I, blz. 607.
- (16) Planiol, Ripert en Nast, loc. cit.
- (17) Aubry et Rau, dl. VII, blz. 142 noot 24. De Page en Dekkers : *Traité élémentaire de droit civil*, dl. X, I, n° 636 B.
- (18) De Page en Dekkers, dl. X, I, n° 636B en n° 812A en B.
- (19) Locre, *Législation civile*, dl. XIII, blz. 288, n° 24.
- (20) F. Fétis : *Des droits du mari sur les biens personnels de la femme dans le régime de la communauté*, Brussel 1853, blz. 61, n° 26.
- (21) Aubry et Rau, dl. VIII, blz. 144 en noot 26.
- (22) *Traité du contrat de mariage*, dl. I, n° 687.
- (23) *De la Coutume de Paris*, art. 226, n° 4.
- (24) dl. XII, n° 988.
- (25) *Traité du contrat de mariage*, dl. I, n° 283.
- (26) Fétis, op. cit. n° 31 in fine.
- (27) De Page en Dekkers, dl. X, I, n° 637.
- (28) De Page en Dekkers ibidem; zie ook Gendebien : *Revue de droit belge* 1891 n° 102.
- (29) Fétis, op. cit. n° 32.
- (30) De Page en Dekkers, dl. X, I, blz. 609 noot 2.
- (31) dl. IX, n° 616, noot 3.
- (32) met uitzondering De Folleville, dl. I, n° 345, 4° (aangenaaid door Baudry-Lacantinerie op.cit. blz. 686 en door Huc, dl. IX, n° 187) volgens dewelke de vrouw zelfs niet tot de teruggave van de prijs zou gehouden zijn, hetgeen verkeerd is, gezien de gemeenschap zich met de verkoopprijs verrijkte.
- (33) dl. II, hfd. 3, sectie 1, n° 38.
- (34) Odier : *Traité du Contrat de Mariage*, dl. I, n° 281; Planiol, Ripert en Nast, dl. IX, n° 615; Thiry : *Cours de droit civil*, dl. III, n° 345; Aubry et Rau, dl. VIII, par. 510 en noot 24; Beudant, dl. X, n° 446 en vig.; Scniks en Van Isterbeek : *Traité de la pratique notariale*, dl. X, n° 1195; Colmar 5 Maart 1937, Sir. 1936.1.79.
- (35) dl. I, n° 686.
- (36) Aubry et Rau, dl. VII, par. 510, p. 145 en noot 27.
- (37) *Traité de la Communauté*, loc. cit.
- (38) dl. IX, n° 188.
- (39) De Page en Dekkers, dl. X, I, nr 636 B.
- (40) Aubry et Rau, dl. VIII, par. 511, tekst en noot 6; Laurent, dl. XXII, n° 126; Rodière en Pont, dl. II, n° 916; Baudry-Lacantinerie, Le Courtois en Surville, dl. I, n° 719. Kluysskens op.cit. n° 170.
- (41) heden vervangen door de wet van 16 April 1935, art. 2.
- (42) Planiol, Ripert en Nast, dl. VIII, n° 346 en 585.
- (43) Planiol, Ripert en Nast, ibid.

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 27 Maart 1952.

Eerste Voorzitter: M. Louveaux.

Raadsheer-Verslaggever: M. Giroul.

Eerste Advocaat-generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten: Mrs Delacroix en Simont.

1. Koop en verkoop. — Ontbinding wegens niet nakoming van bijkomende verplichtingen door de koper. — Ook deze verbintenissen moeten beschouwd worden als deel uitmakende van de koopprijs. — Art. 20/5° van de wet van 16 December 1851 slaat derhalve ook op deze vordering tot ontbinding.
2. Faillissement. — Gerechtelijk accoord. — De samenloop onder de schuldeisers ontstaat op de dag van de indiening van het verzoekschrift. — Een daarna geschiedte ontbinding van een koopovereenkomst kan mitsdien niet aan de schuldeisers worden tegengeworpen.

1. Artikel 20, 5° van de wet van 16 December 1851 op de voorrechten en hypotheeken slaat niet alleen op de vordering tot ontbinding van de koopovereenkomst wegens wanbetaling van de koopprijs in engere zin, doch ook op de wegens niet nakoming van de contractuele verplichtingen tot verzekering en onderhoud van de (verkochte) vrachtwagens. De koopprijs behoeft immers niet noodzakelijk in geld te worden bepaald, hij kan ook in andere prestaties bestaan.
2. Krachtens artikel 5 van de samengeschaalde wetten op het gerechtelijk accoord heeft de indiening van het verzoekschrift van rechtswege ten behoeve van de schuldenaar de schorsing ten gevolge van alle latere daden van tenuitvoerlegging.

Krachtens artikel 11 van dezelfde wetten kan de schuldenaar, hangende de procedure tot het bekomen van het gerechtelijk accoord, niet vervreemden, noch met hypotheek bezwaren, noch zich verbinden zonder machtiging van de rechter-commissaris.

Uit deze wetsbepalingen blijkt, dat de wetgever de tot het vermogen van de schuldenaar behorende goederen, welke het gemeenschappelijk verhaals-object zijner schuldeisers zijn, onvervreemdbaar verklaart. Uit deze beperkingen blijkt de wil van de wetgever om beschikkingshandelingen van de schuldenaar en door afzonderlijke, niet bevoorrechte schuldeisers ingestelde vorderingen te verhinderen, zodat iedere regeling ten behoeve van een hunner, waardoor het aandeel der anderen geringer zou worden, uitgesloten is. Aldus wordt op de dag zelf van de indiening van het verzoekschrift een samenloop tussen de schuldeisers tot stand gebracht met het oog op een voor allen gelijke werking van het accoord.

De ontbinding van de koopovereenkomst na de indiening van het verzoekschrift tot het bekomen van een gerechtelijk accoord, kan derhalve niet aan de schuldeisers tegengeworpen worden.

Tasiaux en consoorten t/ N.V. Banque de Bruxelles.

Gelet op het bestreden arrest, de 13e Juli 1950 gewezen door het Hof van Beroep te Luik;

Over het enig middel: schending van de artikelen 7, 8, 9 en 20, inzonderheid 20, 5° van de wet van

16 December 1851 tot vervanging van de bepalingen van titel XVIII van het derde boek van het Burgerlijk Wetboek over de voorrechten en hypotheeken, van de artikelen 5, 11 en 29 van de wetten op het gerechtelijk accoord, samengeschaeld bij besluit van de Regent van 25 September 1946, van de artikelen 6, 1107, 1134, 1135, 1165, 1183 1184, 1654, 1656 en 1657 van het Burgerlijk Wetboek, en van artikel 97 van de Belgische Grondwet, doordat het bestreden arrest heeft uitgemaakt, dat aan de andere schuldeisers dan de verkoper de ontbinding kan worden tegengeworpen van de verkoop van autovoertuigen, welke in het bezit van de koper werden gesteld en aan hem werden verkocht met termijnen tegen betaling van een deel van de prijs en de overdraging van de eigendom, alhoewel de ontbinding, welke het gevolg was van de tenuitvoerlegging van een uitdrukkelijk scheidsrechtelijk beding van rechtswege ten voordele van de verkoper, had plaats gevonden na de indiening door de koper van een verzoek om bekoming van een gerechtelijk accoord, en dienvolgens erkend heeft dat verweerster in cassatie, die in de rechten van de verkoper was getreden ten belope van het bedrag van het saldo harer schuldvordering, gerechtigd was tot de prijs, opgebracht door de tegeldemaking van bewuste voertuigen door de commissarissen, en vereffenaars van het accoord, en in dier voege heeft beslist, ofschoon het in principe aangenomen heeft, dat de bedingen, waarbij de overdracht van de eigendom wordt geschorst en aan de verkoper het recht wordt toegekend de verkoop te verbreken en de tegen betaling in termijnen verkochte voorwerpen op te eisen, niet tegengeworpen kunnen worden aan de schuldeisers van de in het bezit gestelde koper, met welke schuldeisers de verkoper in samenloop is, om reden dat verzoek om een gerechtelijk accoord de samenloop van de schuldeisers niet automatisch zou veroorzaken, zulks terwijl de samenloop van de schuldeisers ten aanzien van de zich in het vermogen van hun schuldenaar bevindende goederen tot stand komt op de dag van de indiening van het verzoekschrift om bekoming van het gerechtelijk accoord ten gevolge van de voorlopige schorsing van alle nadien te verrichten daden van tenuitvoerlegging, welke intreedt ten voordele van de schuldenaar, alsmede ten gevolge van het aan deze opgelegde verbod om, hangende de procedure tot verkrijging van het accoord, tot zijn vermogen behorende goederen te vervreemden of met een hypotheek te bezwaren of zich te verbinden zonder machtiging van de rechter-commissaris, en het werkelijke bestaan heeft ontkend van de door aanleggers in cassatie ingeroepen samenloop om de ter zake niet dienende en naar recht verkeerde redenen, dat de wetgeving over het gerechtelijk accoord geen met artikel 546 van de Faillissementswet van 18 April 1851 overeenkomende bepaling zou inhouden, dat het verrichten van handelingen tot bewaring de schuldeisers zou geoorloofd blijven gedurende de procedure tot het bekomen van het gerechtelijk accoord, dat het verzoek om een accoord-verlening de rechten en vorderingen der schuldeisers, die een rechtsvordering op ontbinding hebben, niet schorst en dat de samenloop van de schuldeisers noodzakelijk de vordering van twee of meerdere schuldeisers op hetzelfde bepaald voorwerp zou onderstellen;

Over de door verweerster opgeworpen grond van niet-ontvankelijkheid, afgeleid hieruit, dat artikel 20, 5° van de Hypotheekwet enkel betrekking heeft op de vordering tot ontbinding, welke steunt op wanbetaling van de koopprijs en dat derhalve dit artikel

ten deze niet toepasselijk is op de ontbinding van de verkoop, in zoverre zij wordt uitgesproken wegens niet-nakoming van de contractuele verplichtingen tot verzekering en onderhoud van de vrachtwagens;

Overwegende dat de aard van de prijs niet bij de wet is bepaald; dat niets veroorlooft te besluiten dat de prijs noodzakelijk in speciën dient te worden bepaald; dat hij ook in andere prestaties mag bestaan;

Overwegende dat in onderhavig geval de bij de overeenkomst aan de koper opgelegde prestaties, te weten behalve de storting van zekere sommen, het betalen van premieën voor de verzekering en het onderhouden van de vrachtwagens, de door de verkoper aangegane verplichting de eigendom van de vrachtwagens over te dragen tot oorzaak hadden; dat zij dus de koopprijs er van vertegenwoordigden;

Dat de grond van niet-ontvankelijkheid derhalve niet kan worden aangenomen;

Over het middel :

Overwegende dat naar luid van de artikelen 5 en 11 van de samengeschiedde wetten op het gerechtelijk accoord, enerzijds het indienen van het verzoek van rechtswege ten voordele van de schuldenaar de voorlopige schorsing ten gevolge heeft van alle latere daden van tenuitvoerlegging, en anderzijds, hangende de procedure tot het bekomen van het gerechtelijke accoord, de schuldenaar niet kan vervreemden, noch met hypotheek bezwaren, noch zich verbinden zonder machtiging van de rechtercommissaris;

Dat uit deze bepalingen voortvloeit, dat de wet met een aldus omschreven onbeschikbaarheid de goederen treft, welke tot het vermogen van de schuldenaar behoren en het gemeenschappelijke pand uitmaken van zijn schuldeisers; dat deze beperkingen het bewijs leveren van de wil van de wetgever om de beschikkingshandelingen van de schuldenaar en de door afzonderlijk niet bevoorrechte schuldeisers ingestelde rechtsvorderingen tegen te gaan, zodat iedere regeling ten voordele van een hunner, waardoor het aandeel der anderen geringer zou komen te zijn, belet zou worden; dat aldus onder de schuldeisers een samenloop tot stand wordt gebracht ten dage zelf van het indienen van het verzoek met het oog op de gelijkmatige werking van het accoord;

Overwegende dat, vermits in dezen het verzoek de 12e Maart 1946 werd ingediend, de samenloop der schuldeisers op de goederen van de schuldenaar bestond vóór de ontbinding van de verkopen, welke tussen de partijen de 24e April 1948 werden gesloten;

Dat dienvolgens bedoelde ontbinding niet aan de schuldeisers kon tegengeworpen worden;

Waaruit volgt dat het bestreden arrest de in het middel aangehaalde wetsbepalingen geschonden heeft;

Overwegende dat aanleggers concluderen tot de veroordeling van verweerster in de kosten van « de vernietigde aanleg »; dat er grond is om deze eis af te wijzen om de redenen enerzijds dat het op verwijzing kennismemende rechtscollège bevoegd is, een beslissing te treffen nopens deze kosten en anderzijds, dat aanleggers geen uitgifte van het vernietigd arrest hebben behoeven te lichten, maar de copie van het arrest overgelegd hebben, welke hun werd betekend;

Om deze redenen,

Verbreekt het bestreden arrest, doch enkel voor zoveel het uitgemaakt heeft dat de uitgesproken ontbindingen aan de schuldeisers van Tasiaux kunnen tegengeworpen worden, dat het bevolen heeft, dat de verkoopprijs van de twee vrachtwagens tot een zodanig bedrag als nodig is zal dienen tot het afdoen van de

aan verweerster verschuldigd blijvende saldo's en dat het over de kosten uitspraak gedaan heeft;

Beveelt dat dit arrest zal worden overgeschreven in de registers van het Hof van Beroep te Luik en dat er van melding zal worden gemaakt op de kant van het gedeeltelijk vernietigd arrest;

Veroordeelt verweerster tot de kosten van het geding in verbreking;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Brussel.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 15 Mei 1952.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. van Beirs.

Advocaat-generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Bekwaamheid om in rechten op te treden van partij over wie een gerechtelijk raadsman is benoemd. — Zich stellen als burgerlijke partij zonder bijstand van de raadsman. — Gedekt zijn van de nietigheid door de bijstand van de gerechtelijke raadsman in hoger beroep.

Onbekend met de benoeming van een gerechtelijk raadsman over de burgerlijke partij ingevolge een door de verdachte zelf ingestelde burgerlijke vordering tot ontzetting, heeft de Correctionele Rechtbank het zich stellen als burgerlijke partij van de betrokkene zonder bijstand van haar raadsman, ontvankelijk en regelmatig verklaard en over haar eis uitspraak gedaan. Eerst in hoger beroep heeft de verdachte de onbekwaamheid van de burgerlijke partij opgeworpen om tot de nietigheid van het zich stellen als zodanig te besluiten.

Terecht heeft het Hof van Beroep beslist, dat de aanvankelijke nietigheid van het zich stellen als burgerlijke partij gedekt was door de bekrachtiging, die het gevolg is van de bijstand door de gerechtelijke raadsman voor het Hof van Beroep. Het gebrek, dat het zich stellen als burgerlijke partij in eerste aanleg aantastte en dat de rechter onbekend was, daar hij niet kennis droeg van de benoeming van een gerechtelijke raadsman, laat geen rechtsstoornis over, daar eensdeels de verdachte de hem bekende onbekwaamheid van de tegenpartij niet ingeroepen had en het debat vrij aanvaard had en anderdeels de bescherming van de belangen, die de benoeming van een gerechtelijk raadsman beoogt, verzekerd wordt door de tussenkomst van deze laatste in hoger beroep en de bekrachtiging, die daaruit voortvloeit.

Van Waesberghe M. t/ Van Waesberghe J., b.p.

Gelet op het bestreden arrest, door het Hof van Beroep te Gent op 21 November 1951 gewezen;

I. Wat de voorziening betreft, gericht tegen de beslissing op de publieke vordering :

Overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageliefd en dat de straf overeenkomstig de wet is;

II. Wat de voorziening betreft, gericht tegen de beslissing op de burgerlijke vordering :

Over het enig middel : schending van artikel 3 der wet van 17 April 1878, van de artikelen 63, 66 en 67 van het Wetboek van Strafvordering, van artikel 513 van het Burgerlijk Wetboek, van de artikelen 391bis

van het Wetboek van Strafrecht en 97 der Grondwet, voor zover het Hof van Beroep de stelling als burgerlijke partij regelmatig en ontvankelijk verklaarde,

terwijl de burgerlijke partij haar vordering instelde zonder gerechtelijke bijstand,

terwijl zij voorts reeds voorzien was van een gerechtelijke raadsman, toen zij zich stelde,

terwijl eindelijk het verdedigingsmiddel van eiser in verbreking ontvankelijk was in hoger beroep, daar het van openbare orde is;

Overwegende dat uit het bestreden arrest blijkt, dat de Correctionele Rechtbank, onbekend met de benoeming van een gerechtelijke raadsman over verweester ingevolge de door aanlegger zelf ingediende vordering tot ontzetting, het zich stellen als burgerlijke partij door verweester zonder bijstand van haar raadsman, ontvankelijk en regelmatig had verklaard en over haar eis uitspraak had gedaan; dat eerst in hoger beroep aanlegger de onbekwaamheid van verweester opgeworpen heeft om tot de nietigheid van het zich stellen als burgerlijke partij te besluiten;

Overwegende dat het Hof van Beroep met reden heeft beslist, dat de aanvankelijke nietigheid van het zich stellen als burgerlijke partij gedekt was door de bekrachtiging, die het gevolg is van de bijstand van de gerechtelijke raadsman vóór het Hof van Beroep;

Overwegende inderdaad dat het gebrek dat het zich stellen als burgerlijke partij in eerste aanleg aantastte en waarvan de rechter onbewust was, daar de rechterlijke maatregel hem niet bekend was, geen rechtsstoornis laat overblijven, vermits enerzijds de verdachte, thans aanlegger, de door hem bekende grief niet ingeroepen had en het debat vrij aanvaard had, en anderzijds de bescherming van de belangen, waarin de benoeming van een gerechtelijk raadsman voorziet, wordt verzekerd door de tussenkomst van deze laatste in hoger beroep en de bekrachtiging die eruit voortvloeit;

Overwegende dat het middel in rechte niet opgaat;

Om deze redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

RAAD VAN STATE

4de Kamer. — 10 December 1952.

Voorzitter: M. Vranckx (verslaggever).

Raadsheren: MM. Mast en Buch.

Advocaat: Mr H. Simont.

1. Administratieve akten. — Bepalingen der administratieve overheden (1).
2. Raad van State. — Geschil nietigverklaring. — Bevoegdheid (1).
3. Administratieve contracten. — Vorming. — Toewijzing (1 en 2).
4. Administratieve overheden. — Geldigheid. — Schending van de wet (2).

1. De toewijzing van het jachtrecht door het Bestuur der Domeinen is een van een overheidspersoon uitgaande administratieve akte, waarvan de uitvoering het voorwerp is van een overeenkomst. De betwistingen betreffende de uitvoering van die overeenkomst behoren weliswaar tot de bevoegdheid van de gewone Rechtbanken, maar de Raad van State is

niettemin bevoegd om kennis te nemen van de betwistingen betreffende de regelmatigheid van de toewijzing.

2. Door te bepalen dat de inschrijvingen bij ter post aangetekend schrijven moeten ingediend worden, legt het lastkohier zowel in het belang van de inschrijvers als van de Staat een vorm op. De eigenhandig afgegeven inschrijving is nietig en de toewijzing aan de steller van die inschrijving moet nietig verklaard worden.

Ranson t/ Belgische Staat (Minister van Financiën).

Gezien het verzoekschrift dd. 22 November 1951;

Overwegende dat het beroep strekt tot de vernietiging:

1° van de beslissing dd. 24 September 1951 van de ontvanger van de registratie en domeinen te Vilvoorde, waarbij de huur van het jachtrecht op domeingronden te Eppegem-Vilvoorde voorlopig werd toegewezen aan E. Van Campenhout;

2° van de beslissing dd. 27 September 1951 van de Minister van Financiën waarbij de voorlopige toewijzing werd goedgekeurd en het bezwaar, door verzoeker ingediend, werd verworpen;

Overwegende dat het Bestuur der Domeinen het beheer heeft van een reeks gronden gelegen te Vilvoorde en te Eppegem; dat het jachtrecht op die gronden op 24 September 1951 bij openbare aanbesteding werd verpacht; dat artikel 15 der aanbestedingsvoorwaarden bepaalt dat de inschrijvingen aan de ontvanger der registratie en domeinen te Vilvoorde moeten worden toegezonden bij ter post aangetekende brief en dat deze brief bij de ontvanger moet toekomen ten laatste Maandag, 24 September 1951, vóór 12 uur; dat verzoeker deze bepaling heeft geëerbiedigd; dat E. Van Campenhout echter zijn inschrijving eigenhandig aan de ontvanger heeft afgegeven op Maandag, 24 September 1951, te 11,15 uur; dat, niettegenstaande het protest van verzoeker, die vroeg om de inschrijving van E. Van Campenhout te verwerpen als zijnde onregelmatig ingezonden, de ontvanger het jachtrecht voorlopig aan E. Van Campenhout toeweest, die het hoogste opbod had gedaan; dat verzoeker dezelfde dag bezwaar indiende; dat de inspecteur-generaal van de registratie en domeinen, uit naam van de Minister van Financiën, op 27 September 1951 het bezwaar van verzoeker verwierp en de voorlopige toewijzing goedkeurde;

Overwegende dat de tegenpartij inroept dat de Raad van State niet bevoegd is om kennis te nemen van het ingediende beroep, omdat ter zake slechts burgerlijke rechten worden betwist, omdat het Bestuur der Domeinen niet is opgetreden als overheidspersoon maar als gewoon particulier, en omdat de interpretatie van de aanbestedingsvoorwaarden onder de bevoegdheid der burgerlijke rechtbank ressorteert;

Overwegende dat de toewijzing van het jachtrecht door het Bestuur der Domeinen een administratieve akte is, uitgaande van een overheidspersoon, waarvan de uitvoering het voorwerp is ener overeenkomst; dat de betwistingen betreffende de uitvoering dezer overeenkomst behoren tot de bevoegdheid der gewone rechtbanken; dat het beroep echter geen betwisting bevat betreffende de uitvoering van de bij de verpachting gestelde verplichtingen, maar enkel betreffende de regelmatigheid van de akte, waarbij de tegenpartij tot de verpachting is overgegaan; dat derhalve het door de tegenpartij ingeroepen middel betreffende de niet-ontvankelijkheid van het beroep niet kan weerhouden worden;

Overwegende dat verzoeker laat gelden dat de toewijzing nietig is daar zij gegrond is op een inschrijving die nietig is wegens het niet-naleven van de vorm opgelegd bij artikel 10 van het lastkohier;

Overwegende dat de tegenpartij dit middel bestrijdt door de bewering, dat de inschrijving door per ter post aangetekend schrijven geen substantiële vorm is « en de opgeworpen onregelmatigheid eventueel alleen door het Bestuur, dat de voorwaarden van de verhuring oplegt, kan ingeroepen worden »;

Overwegende dat de vorm, bedoeld bij artikel 10 van de aanbestedingsvoorwaarden, werd opgelegd niet alleen in het belang van de Staat, die zoveel mogelijk alle betwistingen betreffende de regelmatigheid der inschrijvingen moet kunnen vermijden en er belang bij heeft de vrijheid van de mededinging te waarborgen, maar ook in het belang van de inschrijvers die de zekerheid moeten hebben dat de opgelegde procedure een regelmatig verloop heeft en de gelijkheid onder de mededingers wordt geëerbiedigd; dat derhalve de inschrijving bij ter post aangetekend schrijven een substantiële vorm is, waarvan de niet-naleving de nietigheid der inschrijving tot gevolg heeft; dat derhalve het beroep gegrond is;

Besluit :

Artikel 1. — De beslissing dd. 24 September 1951 van de ontvanger van de registratie en domeinen te Vilvoorde en de beslissing dd. 27 September 1951 van de Minister van Financiën zijn vernietigd.

Artikel 2. — De betaling van het recht van 300 frank, wegens kosten, valt ten laste van de Staat.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

8e Kamer — 5 Januari 1952.

Voorzitter : M. Van Dyck.

Raadsheren : M.M. Gaeremynck en Pecher.

Openbaar Ministerie : M. Couturier.

Militaire opeisingen. — Verlies van in huur opgeëiste zaak. — Bewijslast omtrent bevrijdende overmacht. — Niet toepasselijkheid van artikel 10 van het K.B. van 1 Februari 1938. — Geen aftrek van betaalde huurgelden.

Krachtens artikel 23 van de wet van 12 Mei 1927 en artikel 11 van het Koninklijk Besluit van 1 Februari 1938 staat de opeisende overheid in voor het verlies, dat ontstaat, terwijl zij de tijdelijk opgeëiste voorwerpen in gebruik heeft, tenzij zij bewijst dat zij niets te maken heeft met de oorzaak van dit verlies. Op de betrokken overheid rust dus de bewijslast van de overmacht, die haar aansprakelijkheid zou uitsluiten. Voor dat bewijs is niet voldoende de bewering, dat de verloren gegane vrachtwagen buiten wil en weten van de aansprakelijke instantie door geallieerde troepen is medegenomen.

De Staat doet ten onrechte een beroep op artikel 10 van het Koninklijk Besluit van 1 Februari 1938 voor de bepaling van het bedrag der vergoeding; dit artikel bedoelt alleen de vergoedingen (indemnités), die moeten worden toegekend voor opgeëiste roerende goederen en verwijst alleen in dit geval naar de in artikel 6, 3° van de wet van 12 Mei 1927 voorziene tarieven. In het onderhavige geval is er echter geen sprake van vergoeding, doch van schadevergoeding (réparation de dommages) voor het verlies van een opgeëist voorwerp, zoals voorzien in

artikel 11 van het Koninklijk Besluit van 1 Februari 1938.

De betaalde huurgelden moeten van het bedrag der verschuldigde schadeloosstelling niet worden afgetrokken. Het principe van dergelijke aftrekking is immers slechts toepasselijk in de gevallen, waarin naar luid van artikel 48 van het Koninklijk Besluit van 1 Februari 1938 en artikel 1 van het Koninklijk Besluit van 10 October 1939 de opeising in huur wordt omgezet in een opeising in eigendom, wat in casu niet het geval is.

Belgische Staat t/ T. A.

Gezien de overgelegde regelmatige uitgifte van het vonnis, gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Turnhout in dato 16 Februari 1949, en de akte van hoger beroep van de B. S. tegen voormeld vonnis in dato 18 October 1949;

Overwegende dat het hoger beroep tijdig is en regelmatig naar de vorm;

Overwegende dat de B. S. op 23 November 1939 de gesloten vrachtwagen « Chevrolet », bouwjaar 1929, motornummer 731070, eigendom van beroepene, opeiste bij wijze van verhuring om ter beschikking te worden gesteld van de Nationale Bank van België, agentschap Turnhout;

Dat in Mei 1940 bedoelde vrachtwagen door voormelde Bank gebruikt werd om het in casso en de waarden van de bank te vervoeren, waarna hij terug werd ondergebracht in de garage G., te T.;

Dat op 14 Mei 1940 niet vereenzelvigde terugtrekkende Franse of Belgische troepen bedoelde vrachtwagen in de garage G. opeisten zonder echter een opeisingsbevel of ontvangstbewijs af te leveren; dat de wagen nooit aan de eigenaar werd teruggegeven;

Overwegende dat de inleidende eis er toe strekte de B. S. te horen veroordelen tot het betalen ener som van 75.000,— frank als schadevergoeding voor het verlies van het in huur opgeëiste voertuig;

Overwegende dat de B. S. alle verantwoordelijkheid voor dit verlies afwijst met beroep op artikel 23 der wet van 12 Mei 1927, en artikel 11 van het Koninklijk Besluit van 1 Februari 1928, volgens welke bepalingen de opeisende overheid instaat voor het verlies dat zich voordoet, terwijl zij de tijdelijke opgeëiste voorwerpen in gebruik heeft, tenzij zij bewijst, dat zij niets te maken heeft met de oorzaak van dit verlies;

Overwegende dat de B. S. aldus de last draagt van het bewijs van overmacht, dat haar aansprakelijkheid zou uitsluiten;

Dat om dit bewijs te leveren beroeper er zich toe heeft beperkt te beweren dat de in de garage G. ondergebrachte vrachtwagen buiten zijn wil en weten door geallieerde troepen werd medegenomen;

Overwegende dat te dien tijde buitengewone heersende toestanden, namelijk oorlogsverklaring, oprukken van de vijand door Holland naar België en het terugtrekken der geallieerde legers, beroeper er moesten toe aanzetten de nodige schikkingen te treffen om hetzij het voertuig, waarmee men de opdracht, waarvoor het in huur opgeëist was geweest, had vervuld, aan de eigenaar terug te geven, hetzij allerminst dit voertuig aan nieuwe opeisingen door anderen te onttrekken;

Dat beroeper echter in gebreke blijft enig bewijs voor te brengen dat hij dengelijke schikkingen zou hebben genomen;

Overwegende dat beroeper evenmin het feit kan inroepen, dat de vrachtwagen door Belgische en geallieerde troepen werd opgeëist; dat inderdaad deze troepen als zijn organen dienen te worden beschouwd;

Overwegende dat de B. S. aldus in gebreke is gebleven het bewijs te leveren, dat hij niets te maken heeft met de oorzaak van het verlies; en de eerste rechter terecht beroeper (verweerder in eerste aanleg) verantwoordelijk heeft gesteld.

Wat het bedrag der schadevergoeding betreft :

Overwegende dat beroeper, steunende op artikel 10 van het Koninklijk Besluit van 1 Februari 1938 en het Koninklijk Besluit van 10 October 1939, beweert dat de toe te kennen vergoeding dient te worden vastgesteld overeenkomstig het tarief goedgekeurd bij het Koninklijk Besluit, voorzien in artikel 6, § 3 der wet van 12 Mei 1927 op de militaire opeisingen; dat de vergoeding aldus dient te worden bepaald op de som van 8.191,— frank;

Dat daarenboven bij toepassing van artikel 48 van het reglement betreffende de burgerlijke opeisingen (Koninklijk Besluit van 1 Februari 1938 en van 10 October 1939), het bedrag dat wegens huur in opeising werd betaald, dient te worden afgetrokken van de toe te kennen vergoeding;

Dat in het huidige geval aan beroepene op 31 Maart 1943 wegens huuropeising van bedoeld voertuig een som van 8.700,— frank werd betaald, zijnde een bedrag hoger dan dit als vergoeding dient te worden toegekend; dat aldus beroepene geen recht meer heeft op enige vergoeding;

Overwegende dat beroeper ten onrechte steunt op artikel 10 van het Koninklijk Besluit van 1 Februari 1938 om het bedrag der vergoeding te zien bepalen;

Dat inderdaad vermeld artikel enkel bedoelt de vergoedingen (indemnités) toe te kennen voor opgeëiste roerende goederen, en in dit geval alleen verwijst naar de tarieven in artikel 6, 37° der wet van 12 Mei 1927 voorzien; dat er in het huidige geval geen sprake is van vergoeding, maar wel van schadevergoeding (réparation de dommages), voor het verlies van een opgeëist voorwerp, zoals voorzien in artikel 11 van het Koninklijk Besluit van 1 Februari 1938;

Overwegende dat ook te vergeefs beroeper beweert dat de betaalde huurgelden dienen te worden afgetrokken van het bedrag der schadeloosstelling;

Dat inderdaad dit principe enkel toepasselijk is op de gevallen, waar luidens artikel 48 van het Koninklijk Besluit van 1 Februari 1938 en artikel 1 van het Koninklijk Besluit van 10 October 1939 de opeising in huur wordt omgezet in een opeising in eigendom, wat hier niet het geval is, daar de B. S. nooit door opeising eigenaar is geworden van bedoeld voertuig;

Incidenteel beroep van beroepene :

Overwegende dat beroepene bij besluiten genomen voor het Hof incidenteel beroep heeft ingesteld tegen het bestreden vonnis, in over dit vonnis de geëiste schadevergoeding heeft verminderd tot de som van 40.000 frank;

Overwegende dat het incidenteel beroep regelmatig werd ingeleid en ontvankelijk is;

Overwegende dat de rechter om de in het bestreden vonnis aangehaalde en door het Hof overgenomen redenen, en bij gebrek aan enig gegrond bewijs vanwege beroeper om de beraming ex aequo te bono door de eerste rechter gedaan te weerleggen, met eerlijkheid de geleden schade heeft bepaald op de som van 40.000 fr.;

Dat aldus het incidenteel beroep ongegrond is;

Om deze redenen,

Het Hof,

Uitspraak doende op tegenspraak;

Gehoord ter openbare zitting de Heer Substituut Gouverneur-generaal Couturier in zijn eensluidend advies;

Alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpen de;

Ontvangt de beide beroepen, verklaart ze beide ongegrond, bevestigt het bestreden vonnis; verwijst ieder der beroepers in de kosten van hun beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

Kamer van Inbeschuldigingstelling — 5 September 1952

Voorzitter : M. Thienpont.

Raadsheren : M.M. Morel de Westgaver en Vanparijs.

O.M. : M. Dumon, subst. procureur-generaal.

Voorlopige Hechtenis. — Gewichtige en uitzonderlijke omstandigheden.

Gewichtige en uitzonderlijke omstandigheden, die de voorlopige hechtenis noodzakelijk maken : het gevaar voor het uitoefenen van druk op getuigen en voor herhaling van soortgelijke misdrijven.

O. M. t/ R. F.

Vordering van de Procureur-generaal

De Procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Gent,

Gezien de stukken van de strafrechtspleging ten laste van R. Florimondus;

Verdacht van : te Vladslo tijdens de maanden Juni en Juli 1952 zich te hebben gemaakt aan :

A) verkrachting op de persoon van Van Th. I., 13 jaar oud, Van Th. D., 11 jaar oud en Van H. Y., 9 jaar oud;

B) aanranding der eerbaarheid zonder geweld noch bedreigingen op dezelfde minderjarige meisjes;

C) openbare zedenschennis in tegenwoordigheid van kinderen die de volle leeftijd van 16 jaar niet bereikt hadden;

Gezien de vordering van de heer Procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg te Veurne dd. 22 Augustus 1952, strekkende tot het instellen van een gerechtelijk onderzoek en tot het afleveren van een bevel tot aanhouding ten laste van voornoemde verdachte wegens de feiten hierboven omschreven;

Gelet op het verhoor van de verdachte door de heer P. Van Acker, onderzoeksrechter in de rechtbank van eerste aanleg te Veurne, dd. 26 Augustus 1952;

Gezien de beschikking uitgevaardigd op 26 Augustus 1952, waarbij verklaard wordt dat er geen gronden zijn om de voorlopige hechtenis van verdachte te bevelen;

Gezien de akte dd. 27 Augustus 1952, waarbij de heer Procureur des Konings te Veurne verklaard heeft beroep in te stellen tegen voormelde beschikking;

Overwegende dat dit rechtsmiddel ontvankelijk is;

Overwegende dat het gegrond is;

Overwegende immers :

1° dat de ten laste gelegde feiten van dien aard zijn dat ze criminele straffen en ten minste een correctionele gevangenisstraf van drie maanden of een zwaardere straf kunnen medebrengen ingevolge de artikelen 372, 375 en 385 van het S.W.B.;

2° dat de telastlegging A) van dien aard is dat ze een straf van ten minste 15 tot 20 jaar dwangarbeid kan medebrengen en dat derhalve het aanhoudings-

bevel verplichtend is (artikel 1, alinea 3, van de wet dd. 20 April 18974);

3° dat, indien een twijfel zou kunnen bestaan aangaande het bestaan van het ten laste gelegde feit A), er nochtans ontegenzeggelijk voldoende bezwaren bestaan aangaande ofwel de poging tot verkrachtingen ofwel de telastleggingen B) en C); dat verdachte zijn verblijf in België heeft, maar dat er gewichtige en uitzonderlijke omstandigheden voorhanden zijn, waardoor het afléveren van een bevel tot aanhouding door het belang van de openbare veiligheid vereist wordt;

Overwegende immers dat de ten laste gelegde feiten als zwaar dienen bestempeld en dat ze de openbare zedelijkheid en in het bijzonder de eerbaarheid van meerdere minderjarige erg gekrenkt hebben;

Dat derhalve de vrijlating van de verdachte een werkelijke storing van de openbare rust zou veroorzaken;

Overwegende dat in dergelijke toestanden het uitvoeren van een aanhoudingsbevel zich opdringt (zie «de la loi sur la détention préventive», door de heer Hayoit de Termicourt, blz. 299, nota);

Overwegende overigens dat het te vrezen valt dat indien de verdachte in vrijheid zou gelaten worden hij zich aan dezelfde strafbare feiten zou schuldig maken en ook het onderzoek zou hinderen;

Gelet op de artikelen 372, 375 en 385 van het S.W.B., alsook op de artikelen 1 en 2 der wet van 20 April 1874; 9, 61, 218, 235 en 539 van het Wetboek van Strafvordering en op de wet dd. 15 Juni 1935 betreffende het gebruik der talen in gerechtszaken;

Vordert: Dat het aan het Hof, Kamer van Inbeschuldigingstelling, behage, de bestreden beschikking te niet te doen en, opnieuw wijzende en uitspraak doende met eenparigheid van stemmen, te bevelen dat de verdachte hierboven vereenzelvigd op grond van artikel 1 der wet van 20 April 1874 en van de in onderhavige vordering aangestipte gewichtige en uitzonderlijk de openbare veiligheid rakende omstandigheden, onder bevel tot aanhouding zal geplaatst worden wegens de misdrijven hierboven omschreven en bedoeld bevel uit te vaardigen.

Gedaan op het Parket-Generaal te Gent, de 2 September 1952.

Voor de Procureur-Generaal,
(get.) Dumon.

Beschikking van het Hof van Beroep

Aannemende de beweegredenen aangehaald in het requisitorium van het Openbaar Ministerie en gelet op de gewichtige en uitzonderlijke omstandigheden welke de voorlopige hechtenis noodzakelijk maken, te weten: drukking op getuigen en hervallen in dergelijke feiten;

Ontvangt het beroep, verklaart het gegrond; doet de beschikking te niet en opnieuw wijzende met eenparigheid van stemmen, beschikt bij deze krachtens artikel 1, par. 1, en 2 der wet van 20 April 1874, dat een bevel tot aanhouding tegen R. Florimondus verleent wordt op grond van de telastleggingen B, C, omschreven in de vordering, te weten: B) aanranding der eerbaarheid zonder geweld of bedreigingen op de minderjarigen Van Th. I., 13 jaar oud, Van Th. D., 11 jaar, en van Van H. Y., 9 jaar;

C) openbare zedenschennis in tegenwoordigheid van dezelfde minderjarigen beneden 16 jaar, te Vladsló, in Juni en Juli 1952.

Belast de Procureur des Konings te Veurne met de uitvoering van dit bevel;

Zegt dat alle dragers van de Openbare Macht, daartoe aangezocht, gevorderd werden gezegd bevel ten uitvoer te leggen en verdachte R. Florimondus naar

het Huis van Arrest te Brugge over te brengen om er te worden opgenomen ter beschikking van de onderzoeksrechter.

NOOT: 1° Bovenstaand arrest treedt in de plaats van het bevelschrift uitgevaardigd door de onderzoeksrechter te Veurne dd. 26 Augustus 1952 en gepubliceerd in R.W. van 28 December 1952, kol. 644.

2° Uit de aanvankelijke politionele informatie rezen ernstige vermoedens op dat — benevens de zware misdrijven van aanranding der eerbaarheid zonder geweld noch bedreigingen (misdaad omschreven in artikel 372 S.W.B. en artikel 48 der wet van 15 Mei 1912, strafnis (wanbedrijf, omschreven in artikel 385 S.W.B. en artikel 53 der wet van 15 Mei 1912, strafbaar gesteld met gevangenisstraf van 1 maand tot 3 jaar) op de persoon en in tegenwoordigheid van drie minderjarige meisjes, respectievelijk 9, 11 en 13 jaar oud — de verdachte zich daarenboven zou schuldig gemaakt hebben aan verkrachting op de persoon van één dezer kinderen, dat niet de volle leeftijd van 14 jaar had bereikt op het ogenblik der feiten (misdaad omschreven in artikel 375, alinea 4, S.W.B., aangevuld bij artikel 50 der wet van 15 Mei 1912 en strafbaar gesteld met tijdelijke dwangarbeid van 15 tot 30 jaar).

Van de onderzoeksrechter werd dienvolgens op 22 Augustus 1952 door de Procureur des Konings gevorderd, enerzijds het instellen van een gerechtelijk onderzoek ten laste van R. F., uit hoofde van de voormelde telastleggingen, anderzijds het verlenen van een bevel tot aanhouding tegen verdachte.

Op 26 Augustus 1952 werd door de onderzoeksrechter overgegaan tot het eerste verhoor van de verdachte en werd deze laatste tevens tegenover de minderjarigen gesteld: twijfel ontstond omtrent het bestaan van de telastlegging verkrachting, terwijl de vermoedens omtrent de overige telastleggingen formeel bevestigd werden. Niettemin vaardigde de onderzoeksrechter onmiddellijk daarna een bevelschrift uit, waarbij de vordering tot voorlopige hechtenis in zijn geheel van de hand werd gewezen.

Tegen dit bevelschrift werd door de Procureur des Konings beroep aangetekend, hetgeen aanleiding gaf tot het arrest der Kamer van Inbeschuldigingstelling, hiervoren gepubliceerd, en waarbij de beschikking van de onderzoeksrechter werd te niet gedaan.

Het blijkt nuttig aan te stippen dat het bevelschrift, zoals gepubliceerd (zie R. W. dd. 28 December 1952, kol. 644) niet de juiste weergave is van de minuut. Deze laatste vermeldt uitdrukkelijk in zijn voorlaatste overweging dat: uit het «mondeling» verslag van de wetsdokter blijkt dat in casu de geslachtsbetrekkingen niet volledig waren of zelfs niet konden zijn, — terwijl het woord «mondeling» in de publicatie niet voorkomt. Dit woord vertoont nochtans enig belang ter zake, daar het «schriftelijk»; verslag van de wetsgeneesheer — hetwelk slechts naderhand werd neergelegd — onzes inziens niet de draagwijdte heeft, die het bestreden bevelschrift eraan verleent.

3° De rechtsleer en rechtspraak zijn het sinds lange tijd eens dat noch de onderzoeksrechter, noch de onderzoeksrechtsmacht, noch de rechtsmacht van wijzen, gebonden zijn aan de kwalificatie door het Openbaar Ministerie aan de feiten gegeven. Zodra van de onderzoeksrechter door de Procureur des Konings is gevorderd het instellen van een gerechtelijk onderzoek, is de zaak «in rem» aan zijn onderzoek onderworpen en is hij dienvolgens belast met het onderzoek aangaande de feiten, doch slechts in zover deze laatste bedoeld zijn in de vordering van de Procureur des Konings of in de klacht («Les Nouvelles», T. I, vol. I, V° «Instruction», n° 295; Rép. Pr. Dr. Belge, V° «Proce-

«dure Pénale», n° 299; Simon, *Strafvordering*, T. I, n° 404; Braas, «*Procédure Pénale*», T. I, n° 397; *Verbreking*, 3 November 1930, Pas. I, 348).

Door de Procureur des Konings werd dienvolgens beroep aangetekend, uitsluitend met het doel tegen de verdachte een bevel tot aanhouding te zien verlenen wegens de zware feiten waaraan hij zich had schuldig gemaakt, feiten, die de openbare zedelijkheid in bijzondere mate hadden aangetast en op zijn minst omschreven waren in de artikelen 372 en 385 S.W.B.

C. P.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer bis. — 23 Juni 1951.

Voorzitter : M. Rubbens.

Rechters : Mevr. Deloof en M. Carsau.

Advocaten : Mrs De Cuyper en Buysse.

Handelshuur. — Begrip kleinhandelshuis.

Indien in het gehuurde geen enkele specifieke prestatie wordt geleverd aan de cliënten, valt de huurder onder toepassing van artikel 1 der wet van 30 April 1951.

In onderhavig geval doet het zogenaamde bijhuis van 's huurders wasserij-nieuwwasserij uitsluitend dienst als een soort verzamelplaats van het vuile en van het schone linnen en zou gemakkelijk kunnen vervangen worden door een afhaal- en besteldienst.

Michiels t/ Kesteloot.

Gezien de geldingstukken o.m. 1° het in regelmatige vorm voorgebrachte vonnis, waartegen beroep, verleend door de Vrederechter van het derde kanton Antwerpen in dato 31 Maart 1951; 2° de geboekte en hieraangehechte beroepsakte betekend door deurwaarder J. Luyten te Borgerhout in dato 8 Mei 1951;

Overwegende dat het hoger beroep tijdig werd ingediend in de behoorlijke vorm; dat het derhalve ontvankelijk is;

Overwegende dat appelllant als grief tegen het vonnis a quo doet gelden dat de Vrederechter ten onrechte de opzegging geldig verklaarde op basis van art. 4 par. 1 der wet van 20 December 1950, omdat appelllant handelaar zou zijn en derhalve in rechte zijn zou de toepassing der wet van 30 April 1951 in te roepen;

Overwegende dat appelllant verklaart een wasserij-nieuwwasserij te Borgerhout uit te baten en het gehuurde eigendom aan te wenden als bijhuis; dat hij niet betwist nog verscheidene andere bijhuizen uit te baten; dat het verder vaststaat dat het door hem gehuurde huis in huur genomen werd als private woning; dat het in hoofdzaak dan ook gebruikt wordt als woonhuis van appelllant; dat hij verder, zonder hiertoe de toelating van de verhuurder bekomen te hebben, er van gebruik gemaakt heeft om in dit huis een soort bijhuis zijner wasserij op te richten in die zin, dat in dit zogegezd bijhuis in kwestie alleen het vuil linnen wordt gebracht, vanwaar het vervoerd wordt naar het hoofdhuys te Borgerhout, waar het gereinigd wordt om vervolgens terug ter hand gesteld te worden van de cliënt langs het kanaal van het bijhuis;

Overwegende dat het onmiddellijk opvalt dat in de gehuurde plaatsen geen enkele specifieke prestatie geleverd wordt aan de cliënten, dat inderdaad het bijhuis enkel als een soort verzamelplaats dienst doet en gemakkelijk zou kunnen vervangen worden door een

afhaal- en besteldienst en deze aanwending van de gehuurde plaatsen dan nog gans in ondergeschikte orde geschikt tot het verschaffen van woongelegenheden de hoofdaanwending er van is;

Overwegende dat de ingeroepen commentaren van André Tchoffen en Dubru zulks geenszins tegenspreken; dat inderdaad voor de ingeroepen voorbeelden het geen twijfel laat dat in de zakenkantoren, kinema's, schouwburgen, banken, garages, enz. ter plaatse prestaties geleverd worden, die inherent verbonden zijn aan de instelling, b.v. het projékteren van een film in geval van een bioscoop;

Overwegende derhalve dat in casu appelllant valt onder toepassing van art. 1 der wet van 30 April 1951 voor wat het bijhuis betreft;

Overwegende dat het niet betwist wordt dat geïntimeerde slechts eigenaar is van een enkele woning en verlangt zijn woning zelf te betrekken; dat derhalve ingevolge art. 4, par. 1 der wet van 20 December 1950 de eerste Rechter terecht de oorspronkelijke eis toekeende;

Om deze redenen,

De Rechtbank, zetelend in hoger beroep en rechtdoende op tegenspraak;

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk doch ongegrond;

Bevestigt het vonnis a quo in al zijn delen;

Stelt de kosten van hoger beroep ten laste van appelllant.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

1e Kamer. — 14 Mei 1952.

Voorzitter : M. Gerniers.

Rechters : M.M. Denijs en Van Balberghe.

Advocaten : Mrs Claes en Maertens.

Koop en verkoop. — Strafbeding op factuur van verkoper. — Geldigheid behoudens strijd met openbare orde of dwingend recht. — Bekendheid van koper met dit beding.

Op de factuur vermeld strafbeding, dat het bedrag der schuld met 15 % zal verhoogd worden bij het instellen van een rechtsvordering wegens niet-betaling.

Een dergelijk beding, waarop de artikelen 1152, 1226 e.v. B.W. van toepassing zijn, is in principe geldig (artikel 1134 B.W.), indien het niet strijdig is met de openbare orde of een wet van dwingend recht. Het stond aan verweerder vrij de rekening te betalen onder voorbehoud en daarna een rechtsvordering in te stellen, zonder dat de bedongen verhoging hem kon worden opgelegd.

Voormeld factuurbeding is bindend voor de koper, indien hij het heeft aanvaard, wat veronderstelt dat hij er kennis van gehad heeft en er uitdrukkelijk of stilzwijgend, doch ondubbelzinnig, heeft in toegestemd.

P. V. B. A. De Vreese en Simon t/ Danneels.

III. Wat betreft het strafbeding :

Overwegende dat de rekeningen van 31 Juli, 27 October en 29 December 1949 (stukken 1, 2 en 3 van bundel verweerder) onderaan vermelden : «Indien de betaling van het bedrag der tegenwoordige factuur aanleiding geeft tot een rechterlijke actie wegens niet

betaling, zal het bedrag ervan forfaitair verhoogd worden met 15 % als schadeloosstelling met als minimum 250 frank »;

a) Over de geldigheid van het beding :

Overwegende dat zulke beding, waarop de bepalingen van de artikelen 1152, 1226 en volgende van het Burgerlijk Wetboek van toepassing zijn, in principe geldig is (artikel 1134 van het B. W.); dat het aan partijen vrijstond zulke overeenkomst te treffen als zij goedgevonden, op voorwaarde dat deze niet strijdig is met de wetten van openbare orde of van dwingend recht;

Overwegende dat voormeld beding, in de bewoordingen waarin het is opgesteld, geenszins indruist tegen het recht van verdediging, vermits het niet speelt in alle gevallen waarin de rekening door verweerder in rechte wordt betwist, doch enkel in geval van rechterlijke actie wegens « niet betaling »; dat het aldus aan verweerder vrijstond de rekening te vereffenen onder voorbehoud en daarna een rechterlijke actie in te spannen, zonder dat de forfaitaire verhoging hem kon worden opgelegd; dat de opwerping van verweerder als zou hij gegronde redenen hebben om de rekeningen niet te aanvaarden en niet voluit te betalen, wat de geldigheid van het beding betreft, zonder belang is;

b) Over de toepassing en de uitwerking van het beding :

Overwegende dat voormeld beding, onderaan de rekeningen gestipuleerd door eiseres, slechts bindend is voor verweerder indien hij het heeft aanvaard, wat veronderstelt dat hij er kennis van gehad heeft en er uitdrukkelijk of stilzwijgend, doch alleszins ondubbelzinnig, heeft in toegestemd; dat, ter zake, het bestaan van dit beding door eiseres aan verweerder werd herinnerd in haar schrijven van 19 April 1950, hem aangetekend toegezonden (stuk 19 van bundel verweerder); dat ten andere, zoals hoger gezegd, verweerder moet geacht worden kennis te hebben gehad van dit beding en het te hebben aanvaard (zie supra II, tweede zin); wat trouwens door hem niet wordt betwist; dat het derhalve bindend is voor verweerder;

Overwegende dat voormeld beding, door de aanvaarding, een overeenkomst uitmaakt betreffende de schadevergoeding door verweerder aan eiseres verschuldigd in geval van rechterlijke actie wegens niet betaling en dienvolgens, zoals iedere contractuele verantwoordelijkheid, een fout van verweerder insluit bij de niet uitvoering van de hoofdverplichting tot betalen;

Dat uit wat voorafgaat blijkt dat verweerder geen gegronde reden had om de rekeningen niet te aanvaarden en niet te betalen; dat deze opwerping dan ook in feite en in rechte niet opgaat;

Overwegende dat, zoals hoger gezegd (zie supra II, eerste zin), verweerder regelmatig in gebreke gesteld werd bij schrijven van 29 Maart en 19 April 1950;

Dat het strafbeding derhalve dient toegepast;

Overwegende dat krachtens voormeld beding het bestaan der schade, door het enkel feit van huidige rechterlijke actie wegens foutieve niet betaling, bewezen is en het bedrag ervan forfaitair door partijen vastgesteld is;

.....
NOOT : Wat betreft de op de factuur gedrukte bijzondere voorwaarden verg. : Rechth. van Koophandel St Niklaas, 19 December 1950, R. W. 1950-1951, 963; Rechth. van Koophandel Gent, 24 October 1950, R. W. 1950-1951, 1472, en 31 Mei 1951, R. W. 1951-1952, 468; Rechth. van Koophandel Antwerpen, 22 en 28 Mei 1951, R. W. 1951-1952, 423 en 424; Rechth. van Koophandel Aalst, 27 November 1951, R. W. 1951-1952, 900; Rechth. van Koophandel St Niklaas, 20 November 1951, R. W. 1951-1952, 1096.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE KORTRIJK

29 October 1951.

Voorzitter : M. Verbruggen.

Rechters : M.M. Dewitte en De Gryse.

Advocaat : Mr Vantomme.

Verkeer. — Werking van het teken 17 tabel II (beurtelings parkeren en stationneren). — Betekenis van artikel 132/6° van het Algemeen Verkeersreglement.

Nergens is in het Algemeen Verkeersreglement uitdrukkelijk of stilzwijgend verboden het gebod van het beurtelings stationneren en parkeren te beperken tot een deel van een wegsectie; het kan zelfs aangewezen zijn in eenzelfde sectie met het oog op het verschil in breedte der straat of drukte van het verkeer achtereenvolgend het gewoon stationneren, het beurtelings stationneren en het verbod van stationneren te voorzien.

Het teken 17 heeft een dubbel front en is uit de aard van het gebod zelf toepasselijk t.a.v. beide zijden van de straat en mag dan ook rechts of links geplaatst worden.

Wanneer de weggebruiker het teken 17 ziet rechts van de weg, weet hij dat daar de gebodstrook begint van het volgende teken, dat zich links zal bevinden, en dat, zo hij daarna rechts nog een teken ontmoet hij daaruit kan opmaken dat een tweede strook begint en hij dan ook weet dat de strook na het teken links en voor het tweede teken rechts vrij gebied is. Voor de « tegenligger » zijn de aanduidingen juist dezelfde.

De gebodszone mag zich echter niet uitstrekken voor een aansluiting of kruising, zonet zou de weggebruiker, die uit een van deze toegangen de weg komt opgereden, de nodige aanwijzingen niet vinden. Daarom wordt bij artikel 132/6 van het Algemeen Verkeersreglement bepaald, dat het teken 17 zal worden herhaald bij iedere toegang tot de openbare weg, m.a.w. zal worden hernieuwd na iedere toegang, wanneer het gebod toepasselijk is op meer dan een wegsectie.

Er zal zich aldus geen toegang tot de openbare weg bevinden tussen twee tekens 17, die het begin en het einde van de gebodstrook aanduiden.

In casu was de signalisatie van het beurtelings stationneren en parkeren op de juiste wijze geschied, zodat verdachte artikel 63 van het Algemeen Verkeersreglement overtreden heeft.

Nijs t/ O. M.

Overwegende dat verdachte terecht oordeelt dat de strook van 10 m. of ten hoogste 100 m., waarvan sprake in artikel 132/5 van het Algemeen Verkeersreglement, niet geldt voor het teken 17;

Overwegende dat hij echter ten onrechte meent dat de gebodstrook van het teken 17 niet zou gelimiteerd zijn of slechts zou gelimiteerd zijn door de volgende aansluiting, splitsing of kruising; dat hij ten onrechte beweert dat het gebod van het beurtelings stationneren of parkeren noodzakelijk moet gelden voor geheel de « sectie » van de openbare weg, d.w.z. het deel van de openbare weg, begrepen tussen twee toegangen, omdat men anders zou komen te staan voor onmogelijke en voor de weggebruiker onduidelijke gevallen;

Overwegende dat nergens in het Algemeen Verkeersreglement noch expliciet noch impliciet verboden wordt het gebod van het beurtelings stationneren en parkeren te beperken tot een deel van een wegsectie;

dat de eerste rechter zeer juist opmerkt, dat de configuratie van vele straten dit vordert, dat het zelfs kan aangewezen zijn in eenzelfde sectie, gezien het verschil in breedte der straat of drukte van het verkeer, opvolgend het gewoon stationneren, het beurtelings stationneren en het verbod van stationneren te voorzien;

Overwegende dat de bezwaren van verdachte hier tegen hoofdzakelijk voortspruiten uit de onduidelijkheid voor de weggebruiker, dat echter uit de uiteenzetting van verdachte niet blijkt welke onduidelijkheid er zou ontstaan;

Overwegende immers dat het teken 17 een dubbel front heeft en uit de aard van het gebod zelf toepasselijk is voor beide zijden van de straat en dan ook rechts of links mag geplaatst worden;

Overwegende dat de weggebruiker, het teken 17 ziende rechts van de weg, weet dat daar de gebodstrook begint tot aan het volgende teken, dat zich links zal bevinden, dat wanneer hij daarna nog een teken vindt rechts, hij daaruit kan opmaken dat een tweede strook begint; dat hij dan ook weet dat de strook na het teken links en vóór het tweede teken rechts vrij gebied is; dat voor de « tegenligger » de aanduidingen juist dezelfde zijn;

Overwegende dat de gebodszone zich echter niet mag uitstrekken voor een aansluiting, splitsing of kruising, zoniet zou de weggebruiker, die uit een van deze toegangen de bewuste weg komt opgereden, de nodige aanduidingen niet vinden, dat daarom bij artikel 132/6 van het Algemeen Verkeersreglement wordt bepaald, dat het teken 17 zal worden « herhaald » bij iedere toegang tot de openbare weg, met andere woorden zal worden hernieuwd na iedere toegang, wanneer het gebod toepasselijk is over meer dan een wegsectie;

Dat er zich aldus geen toegang tot de openbare weg zal bevinden tussen twee tekens 17, die het begin en het einde van de gebodstrook aanduiden;

Overwegende dat verdachte in zijn voor de eerste rechter genomen besluiten vermeldt dat ter zake het eerste teken geplaatst was rechts en op 17,50 m. na een toegang en het tweede 75 m. verder links van de straat, dat dus de signalisatie van het beurtelings stationneren en parkeren op de juiste wijze was geschied en dat verdachte in overtreding was van artikel 63 van het Algemeen Verkeersreglement;

Om deze redenen,

Gelet op voormelde door de eerste rechter aangehaalde artikelen;

bevestigt het bestreden vonnis.

NOOT: Het Hof van Verbreking heeft bij arrest van 25 Februari 1952 de voorziening in cassatie van verdachte tegen bovenstaand vonnis afgewezen. Zie ook in dit nummer het vonnis a quo van de politierechter te Izegem, dd. 13 Juli 1951.

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

POLITIERECHTER TE IZEGEM

13 Juni 1951.

Rechter : M. Verbeke.
Advocaat : Mr Vantomme.

Verkeer. — Werking van het teken 17 tabel II (beurtelings parkeren en stationneren). — Betekenis van artikel 132/6° van het Algemeen Verkeersreglement.

Het teken n° 17 tabel II beurtelings stationneren en parkeren, wijst op zichzelf geen verboden strook over een bepaalde afstand aan, daar zulks slechts geldt voor de tekens, voorzien bij artikel 132/5 van het Algemeen Verkeersreglement en het teken 17 daaronder niet begrepen is. Het is niet uitgesloten en trouwens door geen enkel voorschrift van het Algemeen Verkeersreglement verboden slechts een deel van een bepaalde straat te onderwerpen aan de regel van het beurtelings parkeren en stationneren. De eigenaardige en vaak wispelturige configuratie van oude straten brengt mede, dat het toepassen van het beurtelings parkeren of stationneren slechts voor een deel der straat te verantwoord is.

In verband met deze mogelijkheid kan het voorschrift van artikel 132/6 derhalve enkel uitgelegd worden als een verplichting om het teken te plaatsen bij het begin van het deel van de straat, waarop de regel van toepassing is.

Het voorschrift van artikel 132/6 voorziet verder de plaatsing van het teken bij iedere toegang en deze verplichting brengt mede, dat aan het tegenovergesteld begin van het deel van de straat, waarop de regel van toepassing is, een teken wordt geplaatst. Daaruit vloeit voort dat het deel der straat, dat gelegen is vóór men het eerste teken 17 tegenkomt, niet onderworpen is aan dit teken. De strook onderworpen aan het beurtelings parkeren omvat de afstand, afgebakend door het eerste en het laatste teken 17 dat men ontmoet. Het is derhalve verkeerd uit artikel 132/6 te besluiten dat indien tekens 17 in een straat geplaatst zijn, deze tekens gelden voor geheel de straat of ten minste voor het gedeelte der straat, dat volgens de aanwezige aansluitingen een geheel vormt.

De wagen van verdachte stond geparkeerd vóór het eerste in de straat aangebracht teken 17 en dus buiten de strook, waarop de regel van beurtelings parkeren van toepassing is. Verdachte moest zich derhalve gedragen naar de voorschriften van artikel 63/1 van het Algemeen Verkeersreglement.

O. M. t/ Nijs.

Aangezien aan verdachte wordt te laste gelegd met overtreding van de bepalingen van artikel 63/1 van het Algemeen Verkeersreglement verzuimd te hebben zijn geparkeerd voertuig te plaatsen in de richting van het verkeer op een niet speciaal daartoe voorbehouden plaats en niet in een straat, waar het stationneren en het parkeren speciaal gereguleerd of alleen aan één kant van de straat mogelijk is;

Aangezien uit de behandeling der zaak is gebleken, dat het voertuig van verdachte geparkeerd stond ter hoogte van het huis n° 38 der Gentstraat en dit op zijn linkerkant; dat echter wat verder in de straat tussen het huis n° 38 en 40, figuur 17, tabel II, van het Algemeen Verkeersreglement geplaatst is, teken dat

verder op 75 m. ongeveer aan de overzijde van de straat herhaald is;

Aangezien verdachte aanvoert dat het huis n° 38 de hoek vormt van een aansluiting en dat anderzijds artikel 132/6 bepaalt, dat het teken figuur 17 van tabel II moet herhaald worden bij iedere toegang tot de openbare weg, waarop de regel van toepassing is;

Aangezien verdachte daaruit besluit dat, ongeacht de afstand, waarop bedoeld teken geplaatst is, het bindend is vanaf de aansluiting, die de toegang uitmaakt tot de openbare weg, waarop het teken slaat, en derhalve, daar de wagen van verdachte geplaatst was tussen de aansluiting en het teken, onder toepassing kwam van de aanwijzing van dit teken, en dus reglementair geplaatst was, hij dan ook de telaste gelede overtreding niet heeft begaan;

Aangezien het nodig voorkomt de gebiedende waarde van het teken 17, tabel II, beurtelings stationneren en parkeren, na te gaan;

Aangezien dit teken alleszins op zich zelf geen verbodstrook aanwijst over een bepaalde afstand, daar dit slechts geldt voor de tekens, voorzien bij artikel 132/5 en het teken 17 daar niet onder begrepen is;

Aangezien artikel 132/6 (Besluit van de Regent dd. 18 October 1946, artikel 12) vermeldt dat het teken 17 moet herhaald worden bij iedere toegang tot de openbare weg, waarop de regel van toepassing is, en dat het teken een dubbel front moet hebben;

Aangezien verdachte daaruit ten onrechte afleidt, dat het teken kracht heeft vanaf iedere aanvang van de openbare weg, waarop de regel van toepassing is;

Aangezien het niet uitgesloten is en trouwens door geen enkel voorschrift van het Algemeen Verkeersreglement verboden, slechts een deel van een bepaalde straat ondergeschikt te maken aan de regel van het beurtelings parkeren of stationneren;

Aangezien de eigenaardige en vaak wispelturige configuratie van oude straten medebrengt, dat het toepassen van het beurtelings parkeren of stationneren zich slechts voor een deel der straat laat verantwoorden;

Aangezien derhalve in verband met deze mogelijkheid het voorschrift van artikel 132/6 enkel kan worden uitgelegd als een verplichting het teken te plaatsen bij het begin van het deel van de straat, waarop de regel van toepassing is;

Aangezien verder het voorschrift van artikel 132/6 voorziet bij iedere toegang en dat deze verplichting medebrengt aan het tegenovergesteld begin van het deel van de straat, waarop de regel van toepassing is, een teken te plaatsen;

Aangezien daaruit dan ook voortvloeit dat het deel der straat, dat gelegen is vooraleer men het eerste teken 17 tegenkomt, niet onderworpen is aan dit teken;

Aangezien de strook, onderworpen aan het beurtelings parkeren, behelst de strook, afgebakend door het eerste en het laatste teken 17, dat men ontmoet;

Aangezien het derhalve verkeerd is te besluiten uit artikel 132/6, dat, indien tekens 17 in een straat geplaatst zijn, deze tekens gelden voor geheel de straat of ten minste voor het deel der straat, dat volgens de voorhanden aansluitingen een geheel vormt;

Aangezien de wagen van verdachte geparkeerd stond voor het eerste teken 17, in de Gentstraat te Izegem aangebracht en dan ook buiten de strook, waarop de regel van beurtelings parkeren van toepassing is;

Aangezien verdachte zich derhalve diende te gedragen naar de voorschriften van artikel 63/1 van het Algemeen Verkeersreglement en de feiten bewezen voorkomen;

Om deze redenen,

De Rechtbank, op tegenspraak wijzende;
veroordeelt verdachte tot een geldboete van 5 frank,
enz.

NOOT: In hoger beroep werd bovenstaand vonnis bevestigd bij vonnis van de Correctionele Rechtbank te Kortrijk van 29 October 1951, dat in dit nummer eveneens is opgenomen.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE OOSTENDE

30 October 1952.

Voorzitter : M. Rayée.

Rechters : Mrs Reynaert en Deswaef.

Referendaris : M. Fontaine.

Advocaten : Mrs Degrave en J. Thoné.

Personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid.

— Niet toepasselijkheid van artikel 194, laatste lid, wet op de vennootschappen. — Afstand van vordering door een faillissementscurator staat gelijk met dading. — Belang van eiser bij de ingestelde vordering. — De nietigheid ener P.V.B.A. op grond van strijd van haar doel met artikel 118 wet op de vennootschappen is van openbare orde. — Meervoudig doel, gedeeltelijk geoorloofd, gedeeltelijk onwettig. — De vereffening van de nietige vennootschap moet geschieden naar analogie van die van de personenvennootschap met onbeperkte aansprakelijkheid. — Een nietige vennootschap kan niet failliet worden verklaard.

De betaling van een schuld is slechts volledig, indien zij mede de kosten omvat.

Artikel 194, laatste lid, van de samengeordende wetten op de handelsvennootschappen is slechts van toepassing op vennootschappen op aandelen en op samenwerkende vennootschappen, niet op vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, die immers in die wetsbepaling niet genoemd worden. De afstand van een vordering door de curator in een faillissement staat gelijk met een dading en is derhalve onderworpen aan de bij artikel 492 W. v. K. voorgeschreven formaliteiten.

Om te beoordelen of de eiser enig belang heeft bij de door hem ingestelde vordering, moet rekening worden gehouden met de toestand, zoals die was bij het totstandkomen van het gerechtelijk contract. Onverschillig is of de toestand zich naderhand heeft gewijzigd.

De nietigverklaring van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid op grond dat zij verzekeringen ten doel heeft, is van openbare orde, zodat de Rechter in dat geval de nietigheid ambtshalve moet uitspreken.

Een P.V.B.A. die een meervoudig doel heeft, nl. de handel in onroerende goederen en verrichtingen in verband met verzekeringen, is nietig omdat zij niet tegelijkertijd geldig kan zijn ten opzichte van het geoorloofd onderdeel van haar doel en nietig ten aanzien van het onwettig onderdeel daarvan.

Het is daarbij onverschillig of de P.V.B.A. al dan niet handelingen in verband met verzekeringen heeft verricht; voldoende voor haar nietigheid is, dat in haar akte van oprichting in strijd met artikel 118 van de wet de vennootschappen verzekering als onderdeel van haar doel is vermeld. Wanneer een

P. V. B. A. na haar tienjarig bestaan nietig wordt verklaard en bewezen is dat 1) de vennoten het « affectio societatis » hadden door het bijeenbrengen van kapitalen voor een handelsdoel; 2) verbintenissen zijn aangegaan op grond van het aan het vennootschappelijk vermogen toegekende krediet en 3) schuldvorderingen zijn verworven zowel tussen de vennoten als ten opzichte van derden, moet worden aangenomen dat er een onregelmatige feitelijke vennootschap van koophandel bestaat.

De vereffening dezer feitelijke vennootschap moet geschieden naar analogie van de vereffening van de vennootschap, die overeenstemt met het type van de nietigverklarde vennootschap, dit wil zeggen in het onderhavig geval de personenvennootschap met onbeperkte aansprakelijkheid.

De nietigheid van de vennootschap brengt mede de nietigheid van de door de vennoten verrichte handelingen, inzonderheid van het besluit tot vereffening en de benoeming van een vereffenaar.

Een nietige vennootschap kan niet worden failliet verklaard.

Mr Degrave q.q. t/ P.V.B.A. Office Immobilier du Littoral.

Aangezien de rechtsvordering tot voorwerp heeft: 1) nietig te horen verklaren de betaling, gedaan de 26e Mei 1951, van een som van 2.500,— frank, en die van 10.100,— frank, gedaan de 31e December 1951 door de P. V. B. A. Constructos, in vereffening, die in staat van faillissement verklaard werd de 27e September 1952, aan de P. V. B. A. Office Immobilier du Littoral, eveneens in vereffening, die beide de heer E. Vroome tot vereffenaar hebben; deze laatste, Office Immobilier, te veroordelen om voormelde sommen terug te geven, met de gerechtelijke rente en de kosten, aan de curator in het faillissement van de P. V. B. A. Constructos; de curator legt er nadruk op, dat die betaling van 12.600,— frank moest dienen om eerst de bevoorrechte schuldvorderingen van de P. V. B. A. Constructos aan te zuiveren, die geen ander actief bezit;

Aangezien de vordering verder ten doel heeft: 2) nietig te horen verklaren de oprichtingsakte van de P. V. B. A. Office Immobilier du Littoral, op 8 Mei 1941 verleden ten overstaan van notaris Ghyoot, te Oostende, om reden dat die akte in strijd is met artikel 118 van de wet op de vennootschappen;

Aangezien de eis ten slotte beoogt: 3) de faillietverklaring van de P. V. B. A. Office Immobilier du Littoral;

1) Over de betaling gedaan door de vereffenaar:

Aangezien de vereffenaar van de P. V. B. A. Immobilier du Littoral de som van 12.600,— frank, in hoofdsom door aanleg gevorderd, handelende in hoedanigheid van curator in het faillissement van de P. V. B. A. Constructos, heeft betaald; dat die betaling is geschied na de dagvaarding, behelzende voorafgaand bevel om die som te betalen;

Aangezien eiser die betaling verklaart te aanvaarden op voorwaarde dat de rechtbank ze genoegzaam verklaart;

Aangezien die betaling evenwel om gans genoegzaam te zijn de kosten moet omvatten (Répart. Prat. Droit belge, V° Obligations, n° 1535);

Aangezien de verwerende vennootschap dient te worden veroordeeld tot betaling van die kosten;

Aangezien de partijen het eens zijn om de betaling

van de hoofdsom te beschouwen als definitief, alhoewel de vereffenaar voorbehoud heeft gemaakt.

2) Vijfjarige verjaring van artikel 194 van de wet op de vennootschappen:

Aangezien de verwerende vennootschap een grond van niet-ontvankelijkheid meent te ontdekken in deze wetsbepaling, die handelt over de verjaring van de vorderingen tot nietigverklaring van de vennootschappen op aandelen en van de samenwerkende vennootschappen;

De personenvennootschap van beperkte aansprakelijkheid echter is noch het éne noch het andere; het is waarschijnlijk een vergetelheid vanwege de wetgever (Loir: Traité des S. P. R. L., n° 442; Resteau, n° 390, al. 2; 1. Le Febvre de Vivy, pr. 37);

Aangezien dit middel dus gegrondheid mist.

3) Over de vordering tot nietigverklaring van de verwerende vennootschap:

Aangezien eiser verklaart zich te gedragen naar de wijsheid van de Rechtbank; hij is van oordeel dat hij in zijn hoedanigheid van curator in een faillissement niet van zijn eis mag afzien, om reden dat hij niet meer meester is over zijn vordering, van zodra ze regelmatig voor de Rechtbank is aangebracht;

Aangezien een afstand van een vordering gelijkstaat met een dading en derhalve onderworpen is aan de formaliteiten, voorgeschreven bij artikel 492 Wetboek van Koophandel (Cass. Fr., 23 Februari 1885; D. P. I, 234);

Aangezien eisers vordering tot nietigverklaring van de oprichtingsakte van de verwerende vennootschap ontvankelijk is; deze laatste werpt trouwens het middel van niet-ontvankelijkheid niet op;

Aangezien inderdaad om te oordelen of eiser enig belang heeft bij de zaak, de toestand dient onder ogen te worden genomen zoals hij was toen het gerechtelijk contract tussen de partijen tot stand kwam. Weinig doet het ertoe wat hij naderhand is geworden. Met andere woorden: had de verweerster betaald op de aanmaning, dan had eiser er geen belang meer bij gehad te dagvaarden, terwijl de eiser uit reden van de weigering van betaling vanwege verweerster er belang bij had de procedure verder door te zetten;

Aangezien de vordering tot nietigverklaring de openbare orde aangaat, is inderdaad van openbare orde de nietigheid van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, voortvloeiende uit het feit dat zij verzekeringen tot doel heeft; derhalve moet de Rechtbank ambtshalve de nietigheid uitspreken (Resteau: S. P. R. L., n° 38; Les Nouvelles, n° 5795, Nullité d'Office; Répertoire pratique, V° S. P. R. L., n° 96; Tschoffen, n° 33; Fredericq, Droit Comm., t. II, n° 572; L. Le Febvre de Vivy, p. 41);

Aangezien niet kan betwist worden dat de verwerende vennootschap een meervoudig doel heeft, omvattende, benevens verhandelingen van onroerende goederen, alle operaties in verband met verzekeringen; dat dergelijke maatschappij nietig is, om reden dat ze niet tegelijkertijd geldig kan zijn voor een deel van haar doel en nietig voor de verwezenlijking van het onwettig gedeelte (Resteau: ibid., n° 90);

Aangezien verweerster beweert, zonder dat zij op dat punt wordt tegengesproken, dat zij geen enkele verzekeringsverrichting noch verzeeringsmakelarij heeft gedaan;

Het is echter van heel weinig belang of zij al dan niet dit deel van haar maatschappelijk doel heeft volbracht. Het enige feit, dat belang vertoont, is dat in haar oprichtingsakte « l'assurance de tous biens » ver-

meld staat, met inbreuk op de wet op de personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, zonder dat er spraak is van verzekeringsmakelaar;

Aangezien de wegens grondgebrek nietige vennootschap over het algemeen plaats laat voor een feitelijke gemeenschap, te vereffenen volgens de regelen van de onverdeeldheid;

Aangezien er echter beperkingen te stellen zijn voor de gevallen van nietigheid wegens rechtstreekse strijdigheid met de samengeordende wetten op de handelsvennootschappen (Novelles : Stés Commerciales, n° 5804);

Aangezien het allerklaarblijkend is dat, wanneer een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid nietig werd verklaard na een tienjarig bestaan, en dat bewezen is : 1) dat de vennoten het affectio societatis hebben gehad door het bijeenbrengen van kapitalen voor een handelsdoel; 2) dat er verbintenissen werden aangegaan op basis van het aan het vennootschappelijke vermogen toegekende krediet; 3) en dat er schuldvorderingen zijn verworven, er zowel tussen de vennoten als ten opzichte van derden, een onregelmatige feitelijke handelsvennootschap bestaat;

Derhalve moet de vereffening geschieden naar analogie van de vereffening der handelsvennootschap, die overeenstemt met het type van de nietigverklarde vennootschap, dit wil in het voorhanden geval zeggen de personenvennootschap met onbeperkte aansprakelijkheid, vereniging onder gemeenschappelijke naam;

Aangezien de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid Office Immobilier du Littoral ont-aardt tot een personenvennootschap met onbeperkte aansprakelijkheid; de vennoten hebben geen reden om daarover te klagen, vermits de wet zelf de hoofdelijke en onbeperkte aansprakelijkheid bepaalt van de oprichters voor al de schade, die het rechtstreeks en onmiddellijk gevolg is van de nietigheid van de vennootschap (artikelen 118 en 119 samengeordende wetten);

Aangezien de Rechtbank, wanneer zij de nietigheid van een vennootschap uitspreekt, de modaliteiten van de vereffening moet vaststellen volgens de wetten op de handelsvennootschappen (Novelles, 5889);

Aangezien de verwerende vennootschap thans weliswaar in vereffening, doch de nietigheid van de vennootschap de nietigheid meebrengt van de handelingen door de vennoten verricht en inzonderheid de vervroegde invereffeningstelling en de aanduiding van een vereffenaar, zoals die beslissingen voortvloeiën uit een algemene vergadering, gehouden vóór notaris Ghyoot, te Oostende, op 7 Juni 1951.

4) Over de vordering tot faillietverklaring :

Aangezien de verwezende vennootschap, voor zover een nietige personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, niet in staat van faillissement kan verklaard worden;

Aangezien het grootste deel der Belgische rechtspraak inderdaad en dit in tegenstelling met de quasi-unanimité van de Franse rechtspraak, afwijzend staat tegenover het faillissement van nietige vennootschappen;

Aangezien de verwerende vennootschap beweert dat zij geen passief heeft, zonder dat het tegendeel bewezen wordt;

Om deze redenen,

De Rechtbank, beslissende op tegenspraak : gehoord

het verslag door de rechter-commissaris de heer Willy Deswaef in het Nederlands uitgebracht ter openbare zitting en vóór de debatten; toepassing gedaan van artikel 2 van de wet van de 15e Juni 1935; alle gronden van niet-ontvankelijkheid verwerpende als niet gegrond;

Verleent de verwerende vennootschap akte van de betaling aan eiser van de som van 12.600,— frank in hoofdsom en zonder voorbehoud; verwijst de verwerende vennootschap in de betaling van de kosten;

Verklaart ontkennelijk en gegrond de vordering tot nietigverklaring; verklaart de verwerende vennootschap nietig en zonder gevolg in zover personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid;

Verklaart niet-gegrond de vordering tot faillietverklaring, in zover die vordering gericht is tegen een nietige vennootschap; ontzegt ze aan aanlegger;

Verklaart voor recht dat een feitelijke vereniging met onbeperkte aansprakelijkheid in de plaats is getreden van de nietig verklaarde personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid;

Beveelt de invereffeningstelling van de feitelijke vereniging en verklaart dat die vereffening zal geschieden overeenkomstig die van een vennootschap onder gezamenlijke naam;

Stelt aan tot vereffenaar Mr Willy Degrave, advocaat te Oostende, met al de macht voorzien bij de wet op de handelsvennootschappen;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad niet-
tegenstaande hoger beroep en zonder borgstelling.

PARTICULIERE ARBITRAGE TE ANTWERPEN

23 Juli 1952.

Arbiters : Mrs Stuyck, A. Vaes en E. Kayenbergh.

Advocaten : Mrs H. Boonen en Eg. Deckers.

Verzekering. — Formulier van goederenpolis met getijpte aansprakelijkheidsclausule. — Goederenverzekering of aansprakelijkheidsverzekering? — Voorrang van getijpte clausule boven gedrukte. — Uitlegging van clausules, die wijzen op een goederenverzekering, als slaande op een aansprakelijkheidsverzekering. — Het gebruik van een verkeerd formulier kan de verzekerde in waan brengen; dat betreft echter zijn verhouding tot zijn verzekeringsmakelaar.

Wanneer een polis is opgesteld door een verzekeringsmakelaar, d.w.z. door een deskundige in het verzekeringsvak, handelend in opdracht van zijn cliënt, de verzekerde, kan er geen sprake zijn van een toetredingscontract, waarvan de bepalingen zonder onderzoek door de verzekerde werden aanvaard; integendeel moet aangenomen worden, dat getijpte clausules in de polis zijn opgenomen na bestudering der zaak in bewoordingen, die de opsteller gewogen heeft en waarvan hij de draagwijdte kende.

Weliswaar is het woord « responsabilité » een onjuiste term, waar bedoeld wordt de contractuele verplichting van de verzekeraar tot uitkering der schadeloosstelling, die de verzekerde moet betalen wegens zijn verantwoordelijkheid jegens derden, doch dit woord is in die betekenis in verzekeringskringen gebruikelijk.

Door uitdrukkelijk te bepalen, dat de polis slechts van toepassing is in geval de verantwoordelijkheid van de verzekerde op het spel staat, heeft de opsteller ervan uitsluitend een aansprakelijkheids-

verzekering bedoeld, waardoor de verzekerde zijn verantwoordelijkheid heeft willen dekken als expediteur, vrachtrijder, commissionair of uit welke hoofde ook jegens derden.

Van terzijdestelling van enige tekst kan alleen dan sprake zijn, wanneer het niet mogelijk is de onderling afwijkende bepalingen naast elkaar te handhaven; de tekst, die geacht wordt speciaal te zijn overeengekomen, moet duidelijk derogeren aan de meer algemene tekst om deze ter zijde te stellen.

Geschreven bepalingen met pen of schrijfmachine gaan boven gedrukte, omdat aan te nemen is dat de geschreven bepalingen gevolg zijn van een speciaal tussen partijen plaats gehad hebbend overleg en als afwijking bedoeld zijn van de gedrukte clausules.

Uit het gebruik van een bepaald polisformulier kan niet met zekerheid afgeleid worden, dat het gebruikte formulier wel degelijk de overeengekomen verzekering weergeeft; deskundigen in het verzekeringsvak is bekend, dat vaak uit slordigheid of slenter ongeschikte formulieren gebruikt worden, waarvan het wezen door getypte clausules geheel en al gewijzigd wordt, zodat de polis daardoor het aanzien krijgt van een onbegrijpelijk document.

De gedrukte bepaling «voor rekening van wien het moge aangaan» kan ook werking hebben slechts in de mate, dat de verzekering een aansprakelijkheidsverzekering is, d.i. in dier voege, dat de aansprakelijk gestelde verzekerde de verzekeringspenningen, die door de verzekeraar aan hem betaald worden, aanwendt om de schade te vergoeden, die door de eigenaar der verloren gegane of beschadigde koopwaren ten gevolge van de schuld van de verzekerde is geleden. Ook de verwijzing in de getypte clausules naar bepaalde gedrukte clausules van het polisformulier kan van betekenis zijn bij een aansprakelijkheidsverzekering.

Het gebruik van het formulier der Antwerpse zee-polis en de verwijzing naar de bepalingen dezer polis in verschillende getypte clausules alsmede het be- ding, dat de polis werd aangegaan voor rekening van wie het moge aangaan, kan zeker bij de verzekerde, die een leek is op het gebied van het verzekeringswezen, de waan hebben kunnen wekken, dat hij een goederenverzekering sloot voor rekening van hem, die het zou aangaan. Maar deze beschouwing is slechts van belang voor de verhouding tussen de verzekerde en zijn lasthebber, zijnde de verzekeringsmakelaar.

N.V. Agence Maritime Antverpia en
N.V. Internationale Handelsassociatie
t/ N.V. Westerling Insurance Cy.

Gezien het op 11 Juni 1951 door de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen tussen partijen gewezen vonnis; de op 14 September 1951 door partijen aangegane en getekende akte van compromis en de benoeming van de derde arbiter volgens proces-verbaal dd. 26 Juli 1951;

.....

Overwegende dat eiseressen stellen:

dat de N.V. Agence Maritime «Antverpia» in opdracht en ten behoeve van de N.V. Internationale Handelsassociatie op of omstreeks 30 Maart 1948 tegen B. L. n° 4 van de «East Asiatic Company Ltd.» zes vaten gezouten darmen in ontvangst nam uit het ss. «Malacca», hetwelk die goederen had vervoerd van Shanghai naar Antwerpen, waar het op 27 Maart 1948 was aangekomen;

dat de N.V. Agence Maritime «Antverpia» inge-

volgde de instructies van de N.V. Internationale Handelsassociatie op 31 Maart 1948 die goederen in transit op certificaat n° 42 deed opslaan in het magazijn St Jozef, te Antwerpen;

dat op 9 Juni 1948 brand ontstond in voornoemd magazijn St Jozef, waardoor de partij darmen geheel is tenietgegaan;

dat de N.V. Agence Maritime «Antverpia» op 1 Juni 1947 met verweerster als verzekeraarster een verzekeringspolis had gesloten, oorspronkelijk geldende van 1 Juni 1947 tot 1 Juni 1948, bij «avenant», d.i. een Juni 1948 verlengd tot 1 Juni 1949, waarbij de Agence Maritime «Antverpia», handelend voor rekening van wien het moge aangaan (agissant pour le compte de qui il peut appartenir) koopwaren van alle aard verzekerde, welke zij in haar hoedanigheid van expediteur, vrachtrijder, commissionair of uit welke hoofde ook onder zich mocht hebben, zulks tot een bedrag van 500.000,— frank;

dat de N.V. Internationale Handelsassociatie als eigenares van de tenietgegane goederen, zijnde aldus degene die het aangaat (qui il appartient), d.w.z. zij, die de schade heeft geleden, krachtens voormelde polis gerechtigd is van verweerster als verzekeraarster schadeloosstelling te vorderen;

dat de N.V. Agence Maritime «Antverpia» eveneens gerechtigd is bedoelde schadeloosstelling van verweerster te vorderen ten behoeve van de N.V. Internationale Handelsassociatie;

dat de waarde van de tenietgegane goederen 900 Pond Sterling bedroeg, welk bedrag verweerster dus krachtens bovengenoemde verzekeringspolis verplicht is te vergoeden;

dat verweerster ondanks herhaalde aanmaning in gebreke is gebleven het door haar ter zake voormeld verschuldigde te voldoen;

dat eiseressen verweerster tot betaling hebben doen sommen bij exploit dd. 28 September 1950 van deurwaarder Paul De Laet, te Antwerpen, aan welke sommatie verweerster evenmin heeft voldaan;

Overwegende dat eiseressen op voormelde gronden vorderen dat bij beslissing, uitvoerbaar bij voorraad, verweerster veroordeeld worde om aan eiseressen te betalen een som in Belgische franken, gelijkstaand met een bedrag van 900 Engelse Ponden Sterling, omgerekend naar de koers, geldende op de dag van de ontstane schade, zijnde 9 Juni 1948, met de wettelijke intresten van 9 Juni 1948 tot de dag der algehele betaling, en verweerster veroordeeld worde in de kosten van de arbitrage;

Overwegende dat verweerster in hoofdzaak aanvoert, dat de litigieuze verzekeringspolitie dd. 1 Juni 1947 niet betreft een goederenverzekering, doch slechts een aansprakelijkheidsverzekering, zodat eiseres N.V. «Antverpia» alleen dan enig recht aan die verzekering zou kunnen ontleenen, indien zij zou bewijzen, dat het tenietgaan van de partij darmen te wijten is aan een feit, waarvoor zij jegens de N.V. Internationale Handelsassociatie aansprakelijk zou zijn;

Overwegende dat verweerster tot staving harer be- wering, zich beroept op de volgende clausule, voorkomend in de getypte tekst der polis: «sur marchandise de toute nature se trouvant sous la responsabilité de l'assurée en sa qualité d'expéditeur, camionneur, commissionnaire et à quelque titre que ce soit pendant la période de 1er juin 1947 au 1er juin 1948; midi à midi. La responsabilité des assureurs suivant celle de l'assurée, la présente police n'est donc applicable que dans le cas où la responsabilité de l'assurée est engagée»;

Overwegende dat de polis opgesteld werd door de

verzekeringsmakelaren N.V. Ch. Van den Bosch & Zoon, bijgevolg door een deskundige in het verzekeringsvak, hiermede belast door haar cliënte, eerste eiseres;e;

Overwegende dat er dan ook geen sprake kan zijn van een toetredingscontract, waarvan de bepalingen zonder onderzoek door de verzekerde aanvaard werden; dat wel integendeel moet aangenomen worden dat de getypte clausules, waarvan de eerste juist de litigieuze is, bijgevoegd werden na instudering der zaak en onder woorden gebracht, die de opsteller gewogen heeft en waarvan hij de draagwijdte kende;

Overwegende weliswaar dat het woord «responsabilité» een onjuiste term is, waar bedoeld wordt de contractuele verplichting van de verzekeraar tot uitkering der schadeloosstelling, die de verzekerde moet betalen wegens zijn verantwoordelijkheid jegens derden, doch dat dit woord met die zin in verzekeringskringen gebruikelijk is;

Overwegende echter dat er inzonderheid voor een vakman geen twijfel kan bestaan nopens de draagwijdte der clause, waar zij bepaalt «la présente police n'est donc applicable que dans les cas où la responsabilité de l'assurée est engagée»; dat immers door uitdrukkelijk te bepalen dat «de polis slechts van toepassing is ingeval de verantwoordelijkheid van de verzekerde op het spel staat», de opsteller ervan geweten en gewild heeft dat de verzekering uitsluitend een aansprakelijkheidsverzekering zou zijn, waardoor de verzekeringnemer, zijnde eerste eiseres, haar verantwoordelijkheid heeft willen dekken als «expéditeur, vrachtrijder, commissionair of uit welke hoofde ook jegens tweede eiseres, zijnde degene wien het aangaat»;

Overwegende dat van terzijdestelling van enige tekst natuurlijk alleen dan sprake kan zijn, wanneer het niet mogelijk is de onderling afwijkende bepalingen naast elkaar te handhaven; dat de tekst, die geacht wordt speciaal te zijn overeengekomen, duidelijk moet derogeren aan de meer algemene tekst om deze ter zijde te stellen (Dorhout Mees: Schadeverzekeringsrecht, p. 108);

Overwegende dat «geschreven bepalingen met pen of schrijfmachine gaan boven gedrukte, omdat aan te nemen is dat de geschreven bepalingen gevolg zijn van een speciaal tussen partijen plaats gehad hebbende overleg en als afwijking bedoeld zijn van de gedrukte clausules» (Nolst Trenité: Zeeverzekering, 2e druk, p. 155);

Overwegende dat door de litigieuze clause niet enkel «duidelijk gederogerd wordt aan den meer algemenen tekst», maar dat de verzekering een andere soort verzekering wordt dan die, welke blijkt zowel uit de algemene tekst als uit de getypte clausules die op de litigieuze volgen: dat dan ook, gezien haar essentieel belang, de litigieuze clause niet mag terzijde gesteld worden of verwateren in een overbodige of nietszeggende verklaring;

Overwegende trouwens dat uit het gebruiken van een bepaald formulier niet met zekerheid mag afgeleid worden, dat het wel degelijk de gevraagde soort verzekering weergeeft; dat een deskundige in het verzekeringsvak weet dat meermaals gebeurt uit slordigheid of slenter dat ongeschikte formulieren gebruikt worden of ook wel geschikte formulieren, waarvan echter het wezen door getypte clausules geheel en al gewijzigd wordt, welke hierdoor, zoals Dorhout Mees opmerkte (loc. cit., p. 108) «het aanzien krijgen van een onbegrijpelijk document»;

Overwegende ook dat de verschillende clausules, die wijzen op een goederenverzekering, kunnen gelezen en

uitgelegd worden in het raam ener aansprakelijkheidsverzekering;

Dat immers de gedrukte bepaling «voor rekening van wie het moge aangaan» wel werking kan hebben, doch slechts in de mate dat de verzekering een aansprakelijkheidsverzekering is, d.i. in de mate dat eerste eiseres, die verantwoordelijk gesteld is, de verzekeringsvergoeding, die aan haar betaald wordt, in werkelijkheid zal aanwenden om de schade te herstellen, die tengevolge van het door haar fout verloren gaan of beschadigd worden der koopwaren, de eigenares dezer koopwaren lijdt;

Dat evenzo de getypte clausules, die verwijzen naar de gedrukte E. (waarin opgesomd worden als gevaren te lande), I. gevaar tegen diefstal), F. (afstand van elke vordering tegen eerste eiseres in geval van brand) uitwerksel kunnen hebben; dat immers door deze clausules eerste eiseres waarschijnlijk beoogd heeft zich volledig te dekken voor het geval bij het voorvallen van het schadevoorzakend feit zij zelf aansprakelijk zou gesteld worden jegens de eigenares der goederen, die haar mochten toevertrouwd worden;

Dat dezelfde uitlegging geldt voor de clause betreffende diefstal en/of diefstal met inbraak en/of met plundering, daar diefstal in deze omstandigheden toch zou kunnen aangezien worden als niet gewapenderhand gepleegd en dan ook geen overmacht zou opleveren;

Overwegende dat voorzeker het gebruiken van het formulier der Antwerpse zeepolis en de verwijzingen ernaar in verschillende getypte clausules, alsook de bepaling, dat de polis gesloten werd voor rekening van wie het moge aangaan, bij eerste eiseres, die een leek is op gebied van verzekeringswezen, de waan hebben kunnen wekken, dat zij een goederenverzekering voor rekening van tweede eiseres aanging;

Overwegende dat deze beschouwing belang heeft in de verhouding tussen eerste eiseres en haar lasthebber, wier plicht het was haar lastgeefster volledig in te lichten nopens de verschillende in de door haar opgestelde polis voorkomende clausules; dat zij echter niet geldt voor de interpretatie van een contract, opgemaakt door twee deskundigen — verzekeringsmakelaar en verzekeraar — die de draagwijdte kennen en meteen der polis, die zij ondertekenen of ter ondertekening overleggen;

Overwegende dat ten onrechte eiseressen beweren dat, vermits er twijfel bestaat, de litigieuze overeenkomst ten nadele van verweerster zou moeten uitgelegd worden; dat immers deze regel maar geldt, indien de twijfel niet kan opgelost worden, wat in casu niet het geval is en trouwens gegrond is op de veronderstelling dat het gaat om een contract, waarin een der partijen (de verzekeraar) de wet stelt (Picard en Besson, Traité Général des Assurances terrestres en droit française, 1e deel, n° 134, p. 269), wat zich hier ook niet voordoet, vermits de polis door de lasthebber van eerste eiseres opgemaakt werd;

Overwegende dat op voormelde gronden moet aangenomen worden dat de litigieuze verzekeringsovereenkomst een aansprakelijkheidsverzekering is;

Overwegende dat vaststaat en trouwens erkend wordt, dat de brand door dewelke de koopwaren verloren gingen, enkel aan toeval te wijten is en eerste eiseres hiervoor in geen geval enige verantwoordelijkheid draagt;

Overwegende dat tweede eiseres, welke verklaart eigenares te zijn der verloren gegane koopwaar, zelfs niet beweert dat tegenover haar eerste eiseres aansprakelijk zou zijn;

Overwegende dat dan ook beider eis ongegrond is,

vermits door de verzekering enkel en alleen is gedekt de aansprakelijkheid van eerste eiseres tegenover tweede eiseres;

Om deze redenen,

Wijzen hierboven genoemde en ondergetekende arbiters beide eiseressen van hun eis af; veroordelen ze in de kosten der arbitrage.

NOOT: Bovenstaande beslissing is niet definitief.

BIBLIOGRAPHIE

VANDENEYNDE J. en DE MEERLEER A. — De nieuwe dienstplichtwet - Brussel - Uitgave Nevada - 1952 - 77 p.

De dienstplicht wordt geregeld bij de wetten van 15 Juni 1951 en 22 Juli 1952, alsmede het uitvoeringsbesluit van 30 October 1951. Ofschoon deze regeling enkele nieuwe principes ingevoerd en sommige wijzigingen bijgebracht heeft, heeft ze geen ommekeer van de vigerende wetgeving ingeluid. De problemen die reeds vroeger herhaaldelijk oprezen en waaraan de rechtspraak van de militieraden, van de hoge militieraad en van het Hof van Verbreking in de mate van het mogelijke getracht had te verhelpen heeft ze onopgehelderd gelaten.

Ondanks het noemenswaardig arrest van het Hof van Verbreking van 30 April 1939 dat met nadruk en aandrang het politiek karakter van het recht op uitstel en vrijlating op morele grond beklemtoond heeft, blijven de administratieve rechtscollèges de mening toegedaan dat de verzoeker om uitstel of vrijlating op morele grond een burgerlijk recht uitoefent, zodat er tussen hem en de administratie een gerechtelijk kontrakt ontstaat, met alle starre gevolgen die daaraan verbonden zijn.

Dit rechtsprobleem wordt ook niet aangesneden in het werk van volksvertegenwoordiger J. Vandeneynde, — die zelf medegewerkt heeft aan het totstandkomen van de nieuwe wetgeving, en van Dr. Jur. A. De Meerleer, attaché in de Griffie van de Kamer.

Het beperkt zich tot een toelichtende commentaar, alsook de teksten van de wetten en koninklijke besluiten.

Het dient geprezen te worden om de helderheid van de stijl, inzonderheid de klaarheid waarmee de begrippen uitstel, vrijlating en vrijstelling omschreven en bepaald worden, alsmede om het zeer keurig Nederlands waarin het boekje gesteld is.

Marcel Marinower.

Jaarboek van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Stad en Land van Breda «De Oranjeboom», dl. V, Breda, 1952.

De geschied- en oudheidkundige kring van stad en land van Breda «De Oranjeboom» te Breda, heeft, onder de actieve leiding van Mr J. W. Bosch, Officier van Justitie, pater Placidus, O.M.cap., en de archivaris P. Scherft, zijn vijfde jaarboek uitgegeven, even keurig en interessant als de vier voorgaande.

De bekende historicus van het Nederlandse gevangeniswezen, A. Hallema, beschrijft de «Bredase gevangenen in de 19e eeuw. Een bijdrage tot de geschiedenis van het Gevangeniswezen in Nederland gedurende de vorige eeuw» (p. 13-58). De heer P. Scherft vervolgt zijn belangrijke artikelenreeks over «Het Stedelijk IJk-

wezen te Breda» (p. 59-96). Dr J. F. Heybroek trekt de aandacht op «De auteur van het Bredase Sacramentspel» (p. 97-103), het «Spel van den Heiligen Sacramente van der nyeuwersvaert», waarvan de opvoeringen in 1949 op de Grote Markt te Breda zoveel belangstellenden lokte. Pater Placidus, O.M.Cap., bespreekt de «Opbouw der Spaanse vloot in de jaren 1572-1576», waaruit blijkt dat de stad en de Baronie van Breda ook ter zee in het Spaanse oorlogsbedrijf werd ingeschakeld (p. 104-132). Eindelijk bespreekt G. J. Rehm «De vóórgeschiedenis van de oprichting van het Waterschap «De Haagse Beemden», dat uit tien andere waterschappen gevormd werd (p. 133-164).

L. Th. M.

ERRATUM

In ons vorig nummer zijn een paar storende drukfouten geslopen in de tekst der rede uitgesproken door Mr H. Fayat op de plechtige openingszitting van het Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie van het Hof van Beroep te Brussel.

De 7de alinéa, kolom 790 dient te luiden:

«Het overkoepelend begrip, mijn waarde Confrater, » ligt *het* hier niet in een nieuw «domaine éminent» » in de nieuwe suzeriniteit van het maatschappelijk » welzijn en van het levensbelang van allen?»

De weglating van het voornaamwoord «het» en van het vraagteken heeft de zin volledig gewijzigd.

Onze lezers zullen wel de nodige verbetering willen aanbrengen.

TAALKUNDIGE KRONIEK

J. A. MEIJERS: Zin en onzin in het hedendaags taalgebruik - Amsterdam-Antwerpen, Van Ditmar, N.V., (1952) 4^e, 266 pp. — Prijs: 160 fr.

Een taalkundig werk is een weldaad voor een volk. Dit hebben we opnieuw kunnen vaststellen bij het lezen van Meyers' jongste publicatie.

Het hoofddoel van de auteur is de taalvastheid te bevorderen bij alle belangstellenden. In zijn voorbericht schrijft hij: «De lezer van deze angst en onzekerheid bevrijden, hem de vrijheid verschaffen zijn taal te gebruiken, gesteund en geleid door zijn eigen taalgevoel: ziedaar het doel van de schrijver, die desnoods wel een "taalgids" maar in geen geval een taalrechter wil zijn».

In deze belangrijke en moderne vraagbaak zullen wij inlichtingen aantreffen, die ons menig twijfelachtig geval zullen helpen oplossen.

Naast lezenswaardige uiteenzettingen over «Spreken wij nog Nederlands?» (pp. 9-14), «Hedendaags taalbederf» (15-20), «Het algemeen beschaafd Nederlands» (47-54), «Het ABN in België» (55-59), «Mode in het taalgebruik» (228-242) bevat het boek interessante inlichtingen over het praktisch taalgebruik: 1° *taal en spelling*; 2° *doel en nut van leestekens*; 3° *vormveranderingen*; 4° *buigingszaken*; 5° *functie en gebruik van voornaamwoorden*; 6° *het werkwoord*; 7° *vreemde woorden in het Nederlands*.

«Zin en onzin in het hedendaags taalgebruik» biedt ons stof tot diep nadenken. Zulks blijkt trouwens uit de volgende passage, die wij ontlenuen aan het hoofdstuk HET ABN IN BELGIE:

«Is nu de overschakeling ten volle gelukt? Ik zou zeggen: het is nog te vroeg om de balans op te maken.

Natuurlijk zal de overschakeling gelukken als men nog enkele generaties geduld heeft (tenzij zich nieuwe complicaties voordoen, die nu nog niet of nauwelijks te voorzien zijn). De al te grote uitspraakverschillen, die men nu nog constateert, zullen dan wel verdwijnen, mits men zo verstandig is niet al te veel te vitten op kleinigheden; kleine verschillen komen immers ook (nog) in het ABN voor. Men heeft wel eens gezegd: ABN spreekt hij, aan wiens spraak men niet kan afleiden uit welke streek hij afkomstig is. Voorlopig is het nog niet zover en men heeft dus ook het ABN van een Belg niet te diskwalificeren, ook als men aan zijn spraak gemakkelijk zijn afkomst herkent.

Anders, en veel moeilijker staat het met de woorden. Als een Belg een zelfde woord iets anders uitspreekt dan de Nederlander dat gewoon is, dan zullen beiden elkaar toch gemakkelijk begrijpen. De moeilijkheden komen wanneer men voor dezelfde zaken verschillende woorden gebruikt of gelijke woorden voor verschillende zaken. Een voorbeeld van het laatste: wij kennen een *moederhuis* als het eerste klooster van een orde, waaruit later andere kloosters ontstaan zijn; in België is een moederhuis heel iets anders: een kraaminrichting — een verwarring die gemakkelijk aanleiding kan geven tot dubbelzinnigheden.

Als een Belg zegt dat een kind staat onder momberdij of momberschap van zijn oom, dan kunnen Noord-Nederlanders de betekenis (voogdij) wel raden, maar zeker zijn ze allerminst. Monken voor glimlachen is in het noorden niet helemaal onbekend, een monkel-lachje voor glimlach zal men ook daar wel begrijpen, maar met het woord monken komt men dan toch weer op een dwaalspoor, omdat men onwillekeurig aansluiting zoekt bij het min of meer bekende monkelen; het betekent echter ongeveer het tegengestelde: prullen, zuur kijken; fig. het vuur monkt, de kachel trekt niet. Moos voor modder is bij ons onbekend; wij weten dus ook geen weg met een moosgat (gootsteengat) of met een moosplaat (spatbord).

Het is nu echter ook weer niet nodig, op alle slakken zout te leggen, vooral niet, als in weerwil van de verschillen toch misverstand uitgesloten is. Er zijn in het Zuidnederlands nog al wat afwijkingen wat het gebruik der voorzetsels betreft: het meisje dat *met* u was i.p. v. *bij* u was, e.d. Dit staat voorlopig nog een absolute eenheid in de weg, maar gevaren zijn hier toch niet te vrezen. Ook in het ABN constateert men verschillend voorzetselgebruik: waarschuwen voor of tegen. Dat de Belgen een lognet liever een knijpbril noemen, is helemaal niet erg, want het woord spreekt voor zichzelf en bovendien: het wonderlijke instrument, en daarmee ook de naam, zal toch wel binnenkort verdwenen zijn.

Soms ook doen zich verschillen voor niet zozeer in betekenis als wel in gebruikssfeer. Zo luisterde ik voor de oorlog, toen onze koningin een officieel bezoek aan België bracht, naar de Brusselse radio, de Vlaamse. Daarbij hoorde ik van de verslaggever, nadat hij een opgewekte beschrijving had gegeven van wat zich zo al op straat aan zijn ogen voordeed, plotseling geagiteerd verder gaan: «Koning Leopold heeft zich naar de statie begeven om de koningin der Nederlanden in ontvangst te nemen». Ik heb toen even geglimlacht, niet om dat *statie*, want dat is duidelijk genoeg, maar om dat *in ontvangst nemen*; wij nemen een pakje in ontvangst, geen koningin.

Mijn conclusie is deze: indien nu nog de eenheid te wensen overlaat, dan is dat toch volstrekt geen reden tot wanhoop. Men moet de ontwikkeling, die toch werkelijk geen haast heeft, de tijd laten. Dan zullen de school, de radio, de kranten, het toneel, benevens een steeds invloedrijker wordende cultuurkring het ABN

in België meer en meer verbreiden en ingang doen vinden. Wanneer eenmaal de brede massa van hen, die aan de cultuur deel hebben en die nu nog op latere leeftijd en vaak tegen hun eigen zin van het Frans op het Nederlands hebben overgeschakeld, wanneer die brede massa eenmaal in het Nederlands opgegroeid is, dan zal het grootste leed geleden zijn.

Ten besluite wil ik onze Belgische taalbroeders nog deze raad geven, die ik voor een goede houd: tracht onder u een eenheid te bereiken, maar streef daarbij niet al te zeer naar een absolute gelijkheid met het ABN in het noorden. En aan de Nederlanders: bedien u in uw brieven en uw gesprekken met Nederlands-sprekende Belgen van uw eigen taal, die ook de hunne is. De Belgen luisteren immers liever naar goed en zuiver Nederlands, dan naar gebrekkig Frans. (pp. 57-59).

*

«Evingoed als wanbegrippen over taal kunnen aangeweekt worden, moet het mogelijk zijn, juiste begrippen ingang te doen vinden». (1)

Het boek van Meyers zal voor ons een veilige gids zijn in het domein van het correct Nederlands. Een dergelijke leidraad verschijnt zelden. Daarom «Zin en onzin in het hedendaags taalgebruik» is bestemd voor alle taalbeoefenaars...

A. Blontrock.

(1) Prof. Dr Gerlach Royen O.F.M.: *TAAALPANOPTIKUM* - Utrecht-Brussel, MCM XXXXVIII, 8°, 542 pp.

MEDEDELINGEN

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT TE LEUVEN

Faculteit der Rechtsgeleerdheid

Mr. T. J. DORHOUT MEES, professor aan de Rijks-universiteit te Utrecht, zal, onder de auspiciën van het Belgisch-Nederlands cultureel akkoord, drie lezingen houden, in het de Spoelberch Instituut, Kraekenstr. 3:

- 1) Op Woensdag 4 en Donderdag 5 Februari 1953, te 11 uur, over: *Tegen welke schade en tot welke bedragen kan men zich verzekeren, volgens het tegenwoordig en toekomstig Belgisch en Nederlands recht?*
- 2) Op Vrijdag 6 Februari 1953, te 11 uur, over: *De taak van de advocaat in burgerlijke gedingen.*

U wordt er op uitgenodigd.

ECHTSCHIEDINGEN IN NEDERLAND

De Procureur-Generaal bij het Hof van Beroep te Brussel heeft dd. 15 Maart 1951 aan de procureurs van zijn ressort een circulaire rondgezonden i.v.m. in Nederland gevoerde echtscheidingsprocessen door Belgen en de vermelding van de aldaar bekomen echtscheidingen in de registers van de burgerlijke stand in België. Wij laten hierna de tekst volgen van deze circulaire:

* * *

«Steeds talrijker zijn de Belgen die een echtscheidingsproces inleiden vóór de Nederlandse rechtbanken, en zaakwaarnemers bieden te dien einde, langs de pers om, hun diensten aan.

Ik heb de eer U er op te wijzen dat de aldus bekomen beslissingen, in zover ze overeenstemmen met de bepalingen van het Nederlands Burgerlijk Wetboek betreffende de echtscheidingen — ten minste schijn-

baar — met de regelen van de Nederlandse burgerlijke rechtspleging, doorgaans indruisen tegen de Belgische openbare orde en dit blijkbaar buiten weten van de Nederlandse rechter die zetelt zonder de bijstand van het Openbaar Ministerie.

De pleiters gaan op eenvoudige wijze te werk.

Een der partijen neemt een fictieve woonplaats in Nederland (dit vloeit voort uit het feit dat niets in zijn vestiging in België is veranderd) en dient tegen zijn echtgenoot(ote) een vraag tot echtscheiding in wegens bepaalde redenen:

- a) ofwel laat de gedaagde partij na te verschijnen en kent de Nederlandse rechter, na drie dagvaardingen, de echtscheiding toe aan de verzoekende partij daar de vordering noch onrechtmatig noch ongegrond voorkomt (« Overwegende dat de vordering noch onrechtmatig noch ongegrond voorkomt »);
- b) ofwel verschijnt de gedaagde partij, erkent het feit of de feiten die haar worden te laste gelegd, en staat de Nederlandse rechter op deze enkele bekentenis de echtscheiding toe.

Te dien opzichte levert de bekentenis alleen, in België, geen voldoende bewijs op van de werkelijkheid van het gedane verrijt, daar zulks een geheime verstandhouding onder de partijen in de hand werkt (Les Nouvelles: Droit civil, V° Divorce et Séparation de Corps, n° 358; Piérard: Divorce et Séparation de Corps, 1928, Boekd. II, n° 564; De Page: Traité élémentaire de Droit civil belge, 1939, Boekd. I, n° 575).

Doorgaans vermommen de partijen aldus, in strijd met de wet van hun persoonlijk statuut, een echtscheiding door onderlinge toestemming onder de vormen van een echtscheiding wegens bepaalde redenen.

De in dit geval door de Nederlandse rechtsmachten uitgesproken vonnissen zijn strijdig met de Belgische openbare orde (Brussel, 1e kamer, 6 Maart 1946; Burgerlijke Rechtbank te Kortrijk, 1e Kamer, 26 September 1947; Burgerlijke Rechtbank te Brussel, 5e Kamer, 9 Januari 1950; Journal des Tribunaux, 1947, blz. 7; 1948, blz. 31; 1950, blz. 58, telkens met nota van Mayné; Brussel, 3e Kamer, in zake C. tegen M. D., n° 403, onuitgegeven; Piérard, op. cit., n° 502). Dienvolgens ontbreekt hun één der voor hun gezag in België vereiste voorwaarden (overeenkomst gesloten te Brussel op 28 Maart 1925 tussen België en Nederland betreffende het gezag en de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen, van scheidsrechterlijke uitspraken en van authentieke akten (wet van 16 Augustus 1926, artikel 11, Staatsblad van 27 Juli 1929)).

De heren ambtenaren van de burgerlijke stand hebben tot plicht de overschrijving van deze vonnissen in hun registers te weigeren. U dient door hun toedoen bericht te ontvangen van de hun toegestuurde vragen en de uitgifte te bekomen van de vreemde beslissing die hun werd medegedeeld.

U zult de omstandigheden van de rechtspleging nagaan en de weigering van de ambtenaar van de burgerlijke stand bekrachtigen telkenmale uw nazicht op een ontduiking van de Belgische wet zal wijzen.

Wanneer de rechtspleging door toedoen van een zaakwaarnemer werd ingesteld, zult U hem doen onderhoren en hem er van verwittigen dat hij zich blootstelt aan vervolgingen hoofdens aftruggelarij, indien hij zich langer met deze bedrijvigheid inlaat.

Heeft een Belgisch advocaat zijn medewerking verleend, gelieve U mij hiervan te verwittigen, opdat ik beslisse omtrent het te geven gevolg. Wij komen op deze aangelegenheid later terug.»

TIJDSCHRIFTEN

Advocatenblad - n° 1 Januari 1953.

Mr. A. F. Visser van IJzendoorn, De Nederlandse Orde; Mr J. T. Vermeulen, Quatre Opinions sur la Profession d'Avocat; Circulaire van de Raad van Toezicht te Amelo; Mr J. van de Giessen, Buitengewone vergadering van de Vereniging « De jonge Balie bij de hoge Raad der Nederlanden » op 12 December 1952.

Nederlands Juristenblad - afl. 4 van 24 Januari 1953.

Prof. Mr M. P. Vrij, Moet de journalist zich mogen verschonen van het getuigen in rechten? (I) — Mr O. W. Sipkes, Het nieuwe Burgerlijk Wetboek. — Mr J. van der Hoeven, Een taak voor de rechter? — Mr M. Rutgers van der Loeff, Het wetsontwerp tot reorganisatie der Voogdijraden en de vaderschapsactie. — Mr M. Krauss, art. 1, 2de lid, art. 55 en het Opportuniteitsbeginsel. — Mr P. Zonderland, De eerste voorontwerp-instellingswetten voor productschappen. — De voorste Stroom in Engeland (Verbetering).

Journal des Tribunaux - n° 3966.

Arnold Bayard: La rentrée solennelle du Vlaams Pleitgenootschap: Le démantèlement du droit de propriété. — Eug. Reumont, L'avocat et les procurations en police. — Jurisprudence.

Journal des Tribunaux d'Outre-Mer - n° 31.

André Durieux: La Colonie et l'Organisation des Nations Unies. — Guy Malengreau: De l'emploi des langues en justice au Congo. — Jurisprudence.

Bulletin de la Fédération des Avoués de Belgique - n° 1 janvier 1953.

P. Nisot, Une extension de l'article 152bis du Code de Procédure. — Fernand Van Meenen, La nomination d'un administrateur légal « ad hoc ». — Eug. Cox, De la procédure inquisitoire. — Eug. Cox, Une chambre arbitrale dans les tribunaux. — R. B., De quelques effets de l'absence. — Jurisprudence.

Recueil général de l'enregistrement et du Notariat - n°s 19201 à 19207.

Echange de biens ruraux non bâtis. — Impôt sur le capital.

Revue critique de jurisprudence belge - 4ième trim. 1952.

Rechtspraak met juridische noten.
Vente; Faillite; Mariage.

Abonneert U op het Rechtskundig Weekblad